Medicina practica Incun. 11.

Albici, Archiepiscopi Pragensis: Tractatus de regimine hominis.

finis desideratur.

Hain-Copinger 605 = Hain 604 = Hain 603
BMC III, 622

Ostatnia składka źle oprawiona i brak ostatniej karty z kolofonem (Lipsk, M. Brandis, 26.8.1484)

Tractatulus de regimine hominis compositus per magistrum et dn̄m dn̄m Albicū archiepiscopum Pragensem. Incipit.

Edicine in om̄ibꝫ diu̇sificant ⁊ principaliter in palisi scd̄m cōplexionē hominis Naꝫ qd̄ iuuat flegmaticū ul' melācolicū nō iuuat sāguineū ul' colericū ⁊ econu̇so Eciā qd̄ iuuat sartorē nō iuuat fabrū ul' doleatorē. ⁊ qd̄ iuuat nobileꝫ non iuuat ciuem ul' rusticū ⁊ sic de alijs. ꝓpter qd̄ doctores approbati in curando respiciūt has res subscriptas. v' Aer esca q̄es replecō somnus ⁊ ira Hec sūt pensāda medico curare volēti Notetis ꝙ aura turbida turbidat ⁊ tristificat hominē faciēdo palisim. calculū. morbū caducū. apoplexiā. colicam. fluxū reumaticū a capite ruere ad mēbra Et vbicūqꝫ fluit reuma generat semꝑ malū ⁊ p̄sertim palisim ⁊ non solū hoīes sꝫ ⁊ iumēta q̄uis ⁊ animātia tristificat ⁊ turbat aura turbida ⁊ instabilis Sicut et econu̇so aura serena ⁊ splēdida iocundū ⁊ letum facit hoīeꝫ ⁊ q̄uis aīalia ymmo iuuat ⁊ rectificat naturā p̄seruādo a morte et egritudines fugat sꝫ aura turbida offēdit naturā humores malos ⁊ corruptos ingerēdo corpori Ex hoc scripto facio vobis āmonicōꝫ ꝙ p̄custodire sciatis vos ab aura corrupta viciata ⁊ turbida ꝑ regimē bonū cibi ⁊ potus ⁊ moderamīe ire gaudio solaco somno ⁊ ioco Naꝫ mediū tenuē beati Ob hoc tp̄e turbido ⁊ frigido comedatis calida ⁊ sicca assa ⁊ cibaria bn̄ cōdita pipe ut stomachus calorē habeat ad digerēdū cibū nā si stomachus ē viciatus ⁊ infrigidat' tūc ab ip̄o ascēdūt vapores viciati ad caput corrūpentes cēbrū Et ꝓpter infrigiditatē cēbri cōdēsant inibi ⁊ agḡuāt ⁊ vltra stillas ⁊ guttas generāt q̄ descēdūt infra ad mēbra corpis Et ad qd̄cūqꝫ mēbrū stillauerint

generant aliquod malum Naz si stillat ad lumbos facit calculū si ad pedes generat podogrā ⁊ frequēter paralisim Si ad articulos ⁊ ad iūcturas arteticā passionem seu passionē articulo℞ generat Si ad manus cirogrā ⁊ palisim in manu Si ad stomachū nauseaz Si ad pectus tussim Ex hoc ꝯclusiue dico ꝙ qñcunqȝ reuma videtur regnare in homine semꝑ est signū future egritudinis ⁊ ut frequēter palisis siue fluat ad manus siue ad lumbos aut ad pedes ꝛc Quod ut dicē possum prouenit ex malo regimine cibi ⁊ potus ex ira ⁊ aliis accidētibȝ Igitur compescatis irā postponatis melancoliaȝ ⁊ somnū meridianum Abstineatis a fructibus crudis a multis piscibȝ et precipue magnis ut hausones ⁊ squamas nō habētes A lacticiniis A multo humulato potu A vino forti sed illud cum lympha sumē poteritis moderate A balneo aqueo nimio A cibariis nimiū acetosis A potu turbido A tarda ⁊ multa cena A longa sessione Sitis ꝯtentus ꝑ cena in ferculo assato ita ꝙ molle ferculū qdcūqȝ ꝓcedat ut oua mollia ꝛc Et tostum panis intinctū in acetū ul' vinū sale sacerdotali asꝑsum in fine cene comestū Quoniaȝ talia exiccant reumata fortificant membra rectificant caput et stomachum sanū reddunt ad bene egerendum sȝ in sero tempestiue trāsibitis ad requiem Et in die semꝑ sitis in motu ⁊ labore effugendo ocium ꝓpter digestionem Et scitote ꝙ multa potatio℞ piscium lactiū fructuū carniū ferinarum nimia comestio ymmo luxuria ante primū somnum generat reumata quod reuma est mater ⁊ pater omniū infirmitatum Item homines q̄ frequentius iacent in dorso illi reuma ⁊ paralisim effugere non valent Concludo ergo reumata ⁊ paralisim ⁊ alia accidentia corpori nociua effugere volentes hec supradicta memorie recommendēt ⁊ se ab aura turbida preseruent bono cum regimine capiendo iii aut iiii

Sal Sacerdotum

2

pillulas de aloe et mastice cum sale sacerdotali cum cereuisia aut cum clareto transglutientes Et in loco tepido non nimis calido dormiatis De mane post hoc capiatis aliquas porciones de galgano czitwaro cariofolis broſtworcz encian et de cinamomo icisas cũ modico sale sacerdotali et sic cum carniũ recentiũ brodio trãsgluciendo Aut ij ul' iij kukebas cum czuckaro aut sine czukaro comedendo et desup non bibendo zc Pro condimento vestrorum cibariorũ tempore caloris habeatis zinsiberũ mixtum cũ cimino et cum cinamomo eq̃li pondere et croci minus Sz tempore frigoris loco zinsiberis imponatis piper ɔtusum ad cardamomũ loco zinsiberis Et nota loco vltimo .i. in fine prandij uel cene comedatis costam panis cum sale sacerdotali de quo sale infra dicaꝫ aut cũ zinsibere Aut sumatis porcionem de electuarijs decoctanis aut pirum assatum cũ anisio aut semine feniculi aut cum tylsomen aut coctanum assatum cum prefatis seminibus Post prandium nolite bibere ꝓpter reuma ad duas horas Post cenam autez ad vnam horã nec dormiatis post prandium ul' tantũ breuem requiem faciendo. vnde versus Quatuor ex somno veniunt tibi meridiano Febris pigricies capitis dolor atqꝫ catharrus .i. reuma Spasmus ydrops colica zc Item in prandio decocta precedant assata et cereuisia succedat vinum Et quicquid bibitis quasi sugillando .i. sugendo bibatis Et tempore frigido fugiatis a frigido et a gelido potu Et cereuisiam absniteatam noueritis nature ꝓdesse in mane et in sero ante introitum lecti sumptam Aut cum origrano .i. tost Aut bibatis olantwein aut salbenwein aut rosinarij Item fugiatis olera de tunna siue sint cũ synape laborata aut sine synape quia non dant nutrimentũ bonũ Et nimis pinguia non vtamini Carnes suffumigatas parum aut nichil raro ul' nũꝙ comedatis

Sal sacerdotale

sal sacerdotale

quatuor veniunt ex somno meri

suffumigata ... raro ... comedatis

Carnes lardonũ nõ vtamini Balnea sicca aut lotionẽ capitis nõ nisi duabꝫ horis ante prandiũ vl' post cenã habeatis Carnes leporinas.ceruinas.anetinas.ꝛ antiquas bouinas nõ mãducetis Pre omĩbꝫ ergo diligatis iuuẽtuteꝫ in vniũsis edibilibꝫ scꝫ iuuenes carnes nã dãt bonũ nutrimẽtũ corpi humidũ radicale cõfortãdo ut sũt.iuuenes capre.agnelle.vitule.iuuenes pulli colũbe.farcimina.ꝛ extremitates intestina boum aut mutonũ aut caponũ Et vniũsaliter diligatis in omĩbꝫ animãtibꝫ iuuẽtuteꝫ qꝛ faciliter decoquũt in stomacho Et ut supra dixi ꝑcustodiatis vos a diũso potu.vñ ṽsus Diũsus potus inimicus sit tibi totus Ualent em̃ omĩbꝫ mẽbris et sũt salubre nutrimẽtũ generãtes bonũ sãguinẽ ꝛ humidũ radicale ꝯfortãt oua recẽcia cocta aut assata ita ut vitallum oui maneat molle qꝛ cito egerũt.aut fiãt sorbicia ex eis Sꝫ placẽtas ꝛ artocreas ꝛ fercula depasta nõ laudo nisi q̃s esset in ꝯtinuo motu ꝛ labore Nã motus ꝛ labor calefaciũt corpus mẽbra ꝛ stomachũ faciẽdo bonã digestionẽ ꝛ appetitũ comedẽdi ꝛ p ꝯsequens ãministrat corpi ꝛ omĩbus mẽbris sanitatẽ reuma ꝛ paralisim fugãdo Ubi em̃ nõ est labor neqꝫ motus ibi non adesse potest vera sanitas nec digestio bona celebrari potest sꝫ debilitas.pallor faciei reuma.ꝛ palisis Et q̃cumqꝫ vadit fluxus ad mẽbra tunc inibi nõ erit fortis calor consumẽs sed debilis et diu ꝑdurat egritudo O gaudiũ ꝛ solacium ꝛ animus iocundus labor ꝛ motus ꝛ moderata abstinẽcia cibi ꝛ potus carissimi sunt nostri fautores ꝛ amici ꝯferẽtes corpori sanitatẽ ꝛ longeuitatẽ Sꝫ ira melancolia tristicia exiccãt ossa et humidũ radicale extrahũt vitã abreuiando Et nimia gula cibi ꝛ potus generat corruptionem corpori per humores viciatos Eciaꝫ obliuioni non sit vobis traditum ꝙ longa sessio nocet.somnus meridianus ꝛ añ ꝑmũ somnũ coit᷒ generat reumata

3

que mater est generās malos filios ꝛc Itm̄ qn̄cunqꝫ estis ꝯstipatus tūc euenient corporis mēbris aliq̄ egritudines infallibiliter nisi per bonū regimē medicinarꝫ nature subueniatur Et si quis est plus inclinatus ad paralisim q̄ȝ ad aliā egritudiōe talis nō tardet ſꝫ festinet capere pillulas nostras ij aut iij ꝛ nulli nocēt sed ꝓsunt Iuuāt em̄ naturaꝫ dirigē fortificando membra corporis Et hee pillule appellātur apud veteres philozophos pillule salutis qꝛ sunt salus corporis ad ꝓlōgationeꝫ vite reumata exiccādo nō ꝑmittentes descēdere ad membra hominis Naꝫ ꝓpter reumata multi suffocātur Laudo ergo ut q̄s in die habeat duas aut adminus vnā sedeꝫ Itm̄ bibē et sobrie brodiū carniū recētium post dispumacōꝫ cū zinsibere modico puluerisato .i. ꝯtuso laxat hominē .i. facit leuiter sedes ꝛ aliq̄ apponūt de puluere sene ut leuius et sine nocumēto digerāt Et hoc in mane sūptum ꝛc

Nunc peruenio ad medicinalia ꝓseruantia hoīeꝫ a maledicta paralisi Et animadūtite q̄ȝ in aliquibꝫ complexionibꝫ etatibus et ꝯswetudinibꝫ membroꝝ disposicōibꝫ ꝛ regimine cibi et potus membra sunt multū debilia ꝛ lōgo tēpe per paralisim ꝛ egritudines et languorem offensa ꝛ quassata Quare ex omnibꝫ hijs circumstancijs tales nō consequūtur cito curam .i. pristinam sanitatem .oportet ergo eos habē aliūm modum viuendi in cibo ꝛ potu somno ꝛ balneo ira et gaudio ꝛ huius similia Quia ea que sunt in eis nociua ut effigiant penitentiam agendo in corpe Naꝫ secundū theologos qui mandata medici non custodierint seipsos interficiunt ul' interimunt Eciaꝫ saluator ait sanus non eget medico sed infirmus ꝛc Hee preseruant hominē a reumate et a paralisi transglutita post p̄mū somnū aut aliqua ex hijs in paruas portiones incisa ut possēt trāsglutiri cū sale sacerdotali cōmixta

Pilule reumata sanant

Laxatio facilis et utilis

preservancia reumate et pa[...]

3

Et in hyeme ꝛ temporibꝫ frigidis cū calido.i.tepido potu Tempore vero caloris cū frigido aut cū medone claro qm̄ medonē laudo in palisi ꝛc Album thus aloe vtrūqꝫ epaticū siue ciroteruiū mirra serapinū ē qddā granum et loco eius euforbiū Itm̄ piper cariofolos nux muscata galganū cardamomū grana padisi piretrum pipenella meister wurcz brost wurcz olant wurcz gallia muscata alipta muscata hec duo sunt trāsmarina et i veniūtur vēdi in apotheca Itm̄ de aliqbꝫ istorū faciatis pillulas apponēdo sal sacerdotale et cū harcz laborabitis et cū aloe Aniß tilsomen fenchilsomen pipenellesomen wachanderber welschkomel wildekreß somen et nō sit cura an de vno plus fuerit ꝙ de alio Itm̄ si omnia habere non poteritis de quibꝫ seminibꝫ potestis frequenter manducare ꝛ in sero añ introitum lecti desuper faciendo saluum haustum ꝛc

Notandū pedes debiles ut sunt paliticoꝝ debēt lauari in sero ꝛ in mane cū vino calido in hyeme ꝛ in estate tepido in quo buliuit castoriū ruta saluia serpillum quende gichtkraut krausmincze sursum ꝛ deorsum folia añ pedes cū sale fricando similiter volas manuum Quia paralisis facit nodos in digitis Arguo ex hoc ꝯclusiue longiorē fore curationem sꝫ ꝯtinuam applicacionem ꝛ exercitatē videbitis sanitatē Naꝫ ꝯtinua vigent discontinua pereūt Continuetis igitur sine tedio ut nerui vene ꝛ arterie laxentur ꝛ reformētur ad statū suū priscinum Qualitercūqꝫ posset fieri motus ꝛ solacium semꝑ iuuat naturā ꝛ curacōꝫ sed in quiete nō erit perfecta curacō ꝛc

Propter calculū poteritis hoc ꝯfectū facē ꝛ valꝫ eciā tussientibꝫ ꝛ grauē anhelitū habentibꝫ ℞ olant worcz ꝛ ruberettich incidatis ad rotulas imponatis ad mel purū bñ dispumatum Deinde capiatis has radices hirsch worcz steyn worcz meister worcz pipenelle salbe

raute quedel Et ista semina anis peterczeliesomē kres
somē tilsomē welischkomil Dia hec ꝯtūdāt simul in
pulueres ꝑter olatnwurcz ꝛ rubenretich misceātur si-
mul et moueāt bn̄ addēdo sal secerdotale vnū coclear
Et i sero an̄ itroitū lecti sūatis cū vno aut duobꝫ hau
stis cereuisie triticeat In mane aūt desuꝑ post recepci-
onē nō bibatis vsqꝫ ad ipsius pādij Et valet salsa in
mēsa de kren ꝯtrita.i.ꝯtusa cum nucleis ꝑsicorū albo
pane et petrozelino ꝛ cum vino claro Si non habetis
vinū affundatis brodiū carnium recentium ꝓiciendo
in eam sal sacerdotale cū aqua salsa comedatis vestra
fercula decocta ꝛ assata ꝛ ē optima salsa inter ceteras
salsas Eciā valet salsa cū sinape laborata iuxta modū
ꝑscriptū Et valet salsa de sale sacerdotali tm̄ cū vino
commixta ad pisces aut ad carnes bouinas ꝛ raro uł
nunq̄ ad suffimigatas ꝛc Item valēt ad esum nutri-
mentū corpori ꝯferentia decentēqꝫ sanguinem augmē
tacōꝫ Rosinken welischweinber mandil feigen Item
omnes nuclei merusorum persicorum prunellorum et
nuclei laborarati et confecti cum melle et speciebus ut
cum zinsibere pipere et cariofolis Alqui addunt mo-
dicum cinamomi ꝛc
Item valent fraga et in fine pādij aut cene edatis co-
stam panis aspergendo cum sale sacerdotali in vinum
aut acetum intinctum tempore estatis sed in estate lo-
co salis sacerdotalis duas aut tres rapulas crudas
cum sale communi uł si placet cum sale sacerdotali nā
non permittunt fumum .i. vapores astomacho super-
fluos sursum ascendere sed deprimunt per anum .i. ꝑ
culisterium Et rapula habet tres virtutes. vnde ver-
sus Rapa radix bona comedenti dat tria dona Visū
clarificat ventrem mollit et bene bombit .i. bombi-
sare facit Item prunella cruda et cerusa acetosa valēt
comesta tempore meridiei ꝛc

d

Dolorem magnu aufert

Contra maximū dolorez istud est speciale remediū ℞ tortaz lini integrā .i. leinkuchen lorber raute welisch-komelsomenn krigilhew wachandil bere Conterant simul apponant igni addēdo cerā honigseym vnd lein olequantū sufficit et quatuor vitalla ouorū commisceatis simul et calide apponatis loco doloroso cū panno laneo flauei coloris nigri rubei uel viridis coloris ita ꝙ sit caleratū tā calide ꝗ sustinere poteritis quottidie bis ul' ter videlicz in mane añ prandiū ⁊ post meridiē .i. post prandiū duabz horis ꝓpter cibū indigestū ne humor crudus a stomacho ascendēs offenderet locum dolorosum et cū hoc augmentaret vestrā infirmitatez Et post cenaz in sero quousqz dolor mitigabitur et est mirabilis operacōis Eciā poteritis desup ponere milium torrefactū cū sale aut sine sale in vno sacculo Aut loco eius auenā torrefactā cū sale mitigat similiter dolorez sepius reitterādo apponendo calide sz priusdictū remedium plus operat̃ ꝛc Itm̄ ℞ hirschwurcz gicht kraut seudistil rutā saluiā krauszemincze castoriū .i. bebirgeil spicam .i. marie magdalene blumen hec simul ⁊ semel buliatis cum vino leni ad mediā horaz de quo. bibetis nocte post primū somnū paruū haustum ⁊ in mane similiter bis in ebdomada scd̄is et sextis ferijs aut quintis ferijs ꝓpter carnes Itm̄ ℞ reubarbar̄ radicē cappatis de quolibet sex porcōes in quātitate grani canspi Itm̄ spicanardi zinsiberis cinamomi encianni cristwurcz trebwurcz galgan quolibet sex ꝑuas porcinulas Et hec duo scz cappatis radicē ⁊ reubarbar̄ de quolibet ꝓ vi grosß emāt̃ i apotheca ⁊ habetis ꝑ annū satis Itm̄ hermodactili vi. porcōes q̄ herba hz radicē ut homo Et hec incisa sumatis ad os trāsglucientes cū potu suo ꝑusscirpto ⁊ ita vltra ꝯtinuabitis qñ fuerit necesse Et semp sandali addatis Et est triplex scz albū rubeū ⁊ citeruū Uel comedatis in mane de electuario

tarsandali modicum abs potu Aut de regali nam ibi eciã est sandali ꝛc Volentes curare inflaturas q̃scũqꝫ ℞ kalcos ul' lixiuiũ forte buliatis in eo alawn swefel glet salcz weitasche Sidit das durcheinander ym kop peren topphe eine stunde tut darczu wenigk krauszemincze vnnd quendil dornach seczet es yn einen keler yn ein loch vñd alle morgẽ neczet ein wullen tuch dor ynne vñd bindit is vm̃b die swolst warm̃b als ir is irleyden mogit Des morgens noch essens czwu stunden vñd uff den obind so ir euch schloffen wollit legẽ vnnd were gar heylsam der is nach mitternacht uff bindẽ konde als warm̃b Tuth das szo lange bis euch die swollist vorgeet vñd zcu schlat dor ynne vor ij hel ler seiffen adir vor iij vñd gisset dorczu essig einen hal ben toph Et exiccat et deponit inflaturas miro modo at aliqui affundũt de oleo lini aut oleum lauribaccarũ Et semp bñ Aliqui autẽ sic faciũt Recipiũt duodecim oua aut plura aut pauciora assando ea dura excipiẽtes albugineꝫ ꝓicientes vias suas ponẽtes vittella ouorũ ad patellã cõburentes et efficiunt̃ nigra in modũ carbonis Deinde fluit ꝛ manat liquor ad similitudinẽ incausti ꝛ illud fluens exprimũt per pannũ ul' per cribrellum Et tale manans vocatur oleũ ouorũ cũ quo invngunt inflaturas ꝛ locum paralisis et est curabile ꝛ mitigatiuũ doloris ꝛc

Aliqui supra intensum dolorẽ capiunt miliũ tostum de quo supradixi aut auenaꝫ tostam cum sale aut sine sali Et imponũt calide ad vnum sacculũ supraponẽtes loco doloroso inflato et est eciã mitigatiuũ doloris Alij sic fciũt ℞ pilsensomen latine vocatur iusquilianus et recipe radices eiusdeꝫ herbe assando iij aut iiij aut plures Et capiũt capita romey manũ plenã Et capita seu flores hunstille ꝛ vocat̃ cotula Et rubenretich radices iiij ꝛ incidũt in modũ raphani Omnia ista ponũt ad

mortarium aut tritatoriū ad conterendū simul affun-
dendo oleum lini vnā libram bene simul miscēdo appo
nentes igni ad quartā partem hore postea exprimunt
per pannū lineum antiquū ad vnū vitrum obstruētes
bene et ꝑmittentes in sole stare ad quindenaz in estate
In hyeme ponūt ad stubam sursum in assere cum quo
oleo inungūt loca paralitica calide in mane ꝛ in sero ꝛ
nunꝗ statim post comestionē ꝛc
Doctores aꝓbati faciūt oleū de castorio .i. bebirgeil
et oleū de wlpe miscētes simul ꝛ inungētes mēbra pa
litica apponentes balsamū artificiale Oleum autez ex
hijs rebz sic fit ℞ renes castoris cū pignedine et clo-
tres de wlpe cum piguedine secādo simul cū backmes-
ser addēdo rutam saluiaz galicicam .i. gichtkraut eciā
secando ad minuta videlicet in porcōes paruas simul
miscentes affundēdo oleū oliue scdm ꝙ gallici faciunt
sed hic capiamus oleū lini aut oleū nucum aut canapi
duas libras et ꝑmittamus simul bulire per quartam
partem hore naz ytalicus habēs multū calorem solis
stare facit illa ad solez et ibi decoqtur a sole Nos vero
carentes tanto calore solis vtimur igne loco solis ꝛ ita
bulire ꝑmittimus ad quartā partē hore exprimentes
ꝑ pannū lineum ad vitrum ꝛ ponamus ad solem tpe
estatis et ad stubam in assere tempore gelido ꝛc et qñ
necesse fuerit perungamus loca ꝑalitica calide circūli-
gādo pāno laneo alicuius coloris ut ꝓus est expssū ꝛc
Ego aūt Albicus feci regimē dño Regi wenczeslao
regi Bohemie ꝛc Apposui lauribaccarū manū plenā
et ciminū ꝯterēdo cū istis inmediate sequētibz ꝛ eciaz
cū supradictis castorio ꝛ wlpe ꝛ magnū fuit ꝯsecutus
adiutoriū ad tpa vite Itaqz ambulauit ꝑrexit et eqta-
uit Et idē rex qsiuit a me nōne valeret ut traheret ꝑ al
lembicū sicut fit aq rosacea aut oleū balsami artificia-
le Cui respōdi ꝙ nō qꝛ btus rex ꝑ artē alchimistarū

destruit̃ ⁊ sic euanescit et resoluitur in fumos extra va
porādo ymmo qđ plus ē nec odores manēt ꝓpter qđ
multi faciūt eis olea ⁊ vngēta more alchimistaꝝ ⁊ dā
do sibi nomē vocāt oleū balsami artificiale Et vbi est
balsamus et vn̄ venit postꝙ nullus balsam⁹ imponat̃
ſʒ venit quid odor ex balsamo nō ſʒ ex gūmis resina ę
uaporādo ⁊ distillādo ab extra humidū glutinosū .i.
pingue qđ baptisāt hoc nomine balsamus Illaꝫ arteꝫ
alchimistaꝝ inuenerūt subtiles phi qui sciuerūt sepe͞are
aurū ab argento ⁊ cupro Et in augmētacōe auri ⁊ ar
gēti ea arte vsi sūt In qua arte plures veniūt appareñ
cie et falsificacōes ꝙ veritates et existēcie nam scribit̃
de eis Gaudēt alchimiste qꝛ rerū naturas alterant et
transmutāt Propter qđ oleū aut ꝯfectiones alchimi
staꝝ raro aut nunꝙ ꝓsūt nec recipiūtur a medicis et
apothecarijs qꝛ nō curāt eoꝝ ꝯfectiones nā res spoli
ant ꝑ igneꝫ ꝟtutem reꝝ auferēdo Sʒ tn̄ dico ꝙ predi
cta ars scʒ alchimistaꝝ est ars subtilis curiosa ⁊ labo
riosa ſʒ nō lucrosa Istud autē oleū immediate supra
scriptū vocatur oleū bn̄dictū qꝛ eo vtentes bn̄dicunt ⁊
regciātur deo ⁊ homibꝫ dū ꝓfctm̄ senciūt Et notate ꝙ
semꝑ vnctio in palisi fieri debet ꝟsus ignē eo ꝙ ignis
apit poros calefaciēdo neruos ⁊ venas ac artēas ⁊ vn
gētū statim intrat ꝑ poros ad neruos venas ⁊ artēas
fortificādo ⁊ calefaciēdo Ego aūt paupes iuuenes et
antiquos in hospitalibꝫ degētes informaui ut hospita
lēses ꝓcurares caperēt latēs tenues cū q̄bꝫ domus so
lēt tegi ⁊ locarēt vi uł vij ad magnos ignes i braxa
torijs ⁊ postꝙ erūt bn̄ igniti ⁊ q̄si candētes ꝑcuterēt ⁊
cōminuerēt illos i puas porcōes ꝓiciēdo ita calide ad
vnū caldar affūdēdo oleū lini et oleū laboratū de pil
sensomen ⁊ oleū sic extortū inter latēs mādaui ꝑ pānū
distillare ad vnū cantrū uł pixidem addēdo de aruina
taxi dissoluta et mūdificata et aruinam canis iuuenis

qui adhuc fugit scindatur in paruas porcões et assent
circa ignem in olla apud pistorez in fornace Et illa vn
ctuositas que ex eo manat fundatur ad p̄fatū oleū co-
miscendo simul cum quo inunxerint mēbra paralitica
versus ignem sursum et deorsum circūligando mēbra
panno laneo et nō lineo ꝓpter calorez qꝛ paralitica in-
digēt calore Naz ut scribitur p phōs Calor est pater
vite frigus vero pater mortis hoc patet p exēplū nā
tp̄e veris et estatis omnia virescūt in pratis et in sil-
uis ⁊ queuis animalia iocundant̄ sꝫ tp̄e autūpni ⁊ hyē
mis omnia virēcia mortificātur ⁊ euanescunt ⁊ q̄uis
animalia tristificātur et amittūt florem tocius corpis
Naz omnes visitātes infirmos principaliter tangunt
pedes manus aures .et manū tenent ad anhelitū oris
si sunt frigidi et spiritum oris amittūt frigide dicunt
moritur talis infirmus Item omnes medici sciunt ꝙ
nerui in homine sunt ex natura frigidi mō omnis pa
ralisis est in neruis ⁊ debilitat se vltra p venas ⁊ arte-
reas p anchas corporis et totū corpus in viribꝫ suis
debilitādo et ꝑturbādo Ergo paliticus debet se inūgē
versus ignem et tenere membra paralitica calide cir-
cūligando panno laneo Et homines in estate non pa-
ciuntur intm̄ paralisim sicut in hyeme propter calorē
consumētem et exiccantem reumata et membra calefa
ciētem Concludo ergo ꝙ homines laboriosi in motu
existentes raro incurrūt reuma et per ꝯsequens para
lisim sicut homines luxuriosi ociosi voluptuosi Quia
motus ⁊ labor calefaciunt membra corporis ⁊ exiccāt
humiditates et reuma igitur ⁊ neruos ⁊ venas arte-
reas anchas et cannas corporis calefaciunt Qui au-
tem non vult imitari paralisim et reuma fugat ocium
somnū meridianū longaz sessionem potationē nimiaz
repletionē ventris habeat abstinentiā et moderationē
in omnibꝫ et sit in motu cōtinuo temperato uel labore

Diligendo solacium effugẽdo iram melãcoliam ꝓfũ-
dam ymaginacõꝫ ⁊ luxuriã ante ꝑmũ somnũ ꝛc
Pro paupibꝫ ꝯtra palisim ℞ raphanũ minorẽ. rubẽ
retich iiij aut vi radices iusq̃ani radices x allei capita
vij. assent̃ simul in cineribus ad mediã horaꝫ post hoc
cõtundant̃ in mortario addẽdo aruinã antiquã ꝑ iiij.
hallẽsibus cõtrudẽdo simul bñ apponatis vi. oua mi-
scẽdo ⁊ calefaciẽdo simul ⁊ sic pungat se paup versus
ignẽ in mane ⁊ in sero circũligãdo pãno laneo Diceret
q̃s q̃re nõ macrantur mẽbra palitica naꝫ solũ locũ in
quo est palisis ingrossat̃ mẽbꝝ ⁊ circa locũ paliticum
ꝯsumunt̃ ⁊ arescũt mẽbra ut in omni palitico videtur
Respõdet̃ ꝑ experiẽciã. si q̃s locat̃ ad trũcum incarce-
ratus ambobꝫ pedibus tũc pedes efficiũtur macri te-
nues pui nec fistula sibi dui inibi mancipãtur ob hoc
q2 nutrimẽtũ nec humidũ naturale ꝑ calorẽ nutritiuũ
subintrare potest neruos ⁊ arterias quod alias fieret
per motũ Propter q̃d omnes cursores carnosiores ⁊
spissiores pedes hominibus in quiete existẽtibus ⁊ nõ
laborantibus q2 per calorẽ et motum trahitur nutri-
mentũ cibi ⁊ potus ad pedes arteriarũ neruorum ve-
narũ refundẽs se vltra ad anchas et cannas corporis
Ideo in paraliticis qui in motu nõ sunt est spissitudo
in locis ⁊ mẽbris paliticis q2 ibi sũt mali grossi ⁊ cor
rupti hũores ⁊ materia mala fluxa de corpe Et hec eadẽ
materia corrupta locauit se ⁊ subintrauit ad neruos ar
tereas ⁊ venas amplificãdo ut salsucia Nam si talis
vapor et corruptus humor per artem medicine extra-
hitur tunc membrum tale ut pes fit econtra paruum
seu paruus Item inunctiones in paralisi non debent
fieri nisi mane sobrie aut duabus horis minime ante
prandium uel si fieri potest iiij. horas post cenã Ideo
paraliticus mane debet comedẽ ⁊ in sero parũ q̃ cenã
assũmere magis et multum in prandio potest comedẽ

nō questiones

Diceret quis quare nō statim post cenam paliticus se possct invngere aut per balneū euaporare.i.been mit creuticht specereẏ vn̄d mit czinder Respondet q2 paliticus p talem modū vnctionis pedis aut talis mēbri palitici ⁊ per vnctoꝝ traheret humorē a cibis ⁊ potibus crudis a stomacho ad membrum paliticum ⁊ sic augetur dolor Itm̄ diceres quare balneum prohibetur paraliticis ⁊ maxime aqueū.i.sedē in aqua Respōdetur quia aqua mollificat ⁊ amplificat venas arteres ꝛc ut s̄ et p amplificationē venaꝝ humores subintrantes anchas ⁊ cānas ipsius corpis ⁊ de die in diez augetur paralisis ymmo crescit ⁊ augmētatur q̄uis inflatura p ꝯsequens dolor non abest Et hoc fit quando cāna est ampla ergo obest paraliticis balneum aq̄um sed sudorosum ꝓdest quod alias dicitur vaposum qd fit p ignitas scorias ferri et supaffusiones aque i qua bulierunt herbe seu species ꝑut superius sunt expresse Das heissit das trucken bad mit gebicztin czinder ad eyszerin stein mit worcz kreuticht gesottin ym weyne ader ym wasser eyn wenig essigs dor vnder gegossen ader schlecht mit wasser ꝛc

Doctores quid in hoc resident de causis paralisis dicētes ꝙ qui a natiuitate inclinantur ad paralisim tales ingredi balneū non debent aq̄um ymmo nec primū nec scd̄m q2 videmus per experiētiaz ꝙ tales scd̄a die aut tercia post balneum incurrunt egritudinē.i.paralisim ⁊ aliqui sola ira ⁊ tristicia Aliẏ per nimiaz luxuriam ⁊ presertim que fit ante primū somnū Aliẏ per somnum meridianum Aliẏ per nimiam potacionem ⁊ immoderatā cibarioꝝ sumpcionē Aliẏ p ꝯtinuaz ymaginacōz palisis ⁊ pestis Naz violēta ymaginacō de pestilencia facit hominē pestilēticū.hec auicēna Itm̄ dicūt cōcordanter doctores qn̄ quis sentit palisin statim purgare debet corpus ⁊ malā et inmūdaz suā coq̄naz.i.stoma-

chum q̄ coquina omnibꝫ mēbris dat nutrimētū Naꝫ
interim ꝙ illa coq̄na ē viciata ⁊ imūda tūc oīa mēbra
viciant̄ ꝑ corruptos humores vapores et viciatos fu-
mos sursum ascēdētes Et hꝫ duos ignes calefaciētes
stomachū ut cibi decoquātur in coq̄na corpis faciētes
bñ digerē grossiciē cibarioꝝ q̄ nutrimētū corpi nō cō
fert qꝛ est aliq̄d residui sup̄fluitatis Unus scꝫ ignis in
latē dextro ē epar q̄d mēbꝝ est calidū dās calorē natu
ralē stomacho parte ab vna inmittēdo igneꝫ in eū .i.
calorē ꝯsumēteꝫ Scd̄m mēbꝝ ē pulmo in latē sinistro
q̄d inmittit coctōis ignē v̄sus stomachū p̄te ab alte-
ra cibarioꝝ ꝓ decoctione Modo qñ stomachus exce-
dit mensurā sūptōis cibi et potus .i. qñ est nimiū re-
pletus tūc ignes illi ꝑ calorē suū sunt inualidi ꝓ deco-
ctione cibarioꝝ ⁊ sic cibi i maiori p̄te manēt q̄si crudi
nō potētes exire ꝑ digestionē tūc vapores ⁊ humores
grossi ascēdūt caput viciādo cēbrū generātes stillas
⁊ reumata Et vbicūqꝫ descēdūt ꝑ stillā guttas ⁊ vltra
palisim ul' calculū colicā arteticā passiōꝫ tysim tussim
podogrā cirogrā apoplexiā ymmo morbū caducū fe
bres pestilētiā ⁊ hmōi scd̄m ꝙ locū aut mēbꝝ corpis
attigūt Si nō ꝑ artē medicine sbueniat̄ i t̄pe tūc mors
erit i olla Nā hūores hmōi ꝓueniētes ad caput dūmō
attigūt cēbꝝ tūc ꝓp̄t frigiditatē capitis mutat̄ i reuma
⁊ reuma vltra gn̄at stillas ⁊ guttas ⁊ gutte ⁊ stille ge
nerāt diūsos morbos ⁊ infirmitates in mēbris Sicut
eñ ex vaporibꝫ marinis veniētibꝫ ad regionē mediaꝫ
aeris fiunt niues aut pluuie que vltra descendūt super
faciē terre pluēdo ningēdo Sic per omnia ymaginetis
de reumate ex vaporibꝫ stomachi male viciati sursum
eleuatis Eciā dū aqua in olla bulit si nō detegit̄ tūc va
pores ab aq̄ eleuati tāgētes ollā generāt guttas q̄ gut
te ꝑ accumulacōꝫ vapoꝝ gn̄āt generāt stillas q̄ viceūsa
petūt fūdū Et hmōi stille seu gutte q̄ alias si olla esset

discoopta tpe suo p vapores euanuisset corrūpūt aquā
seu brodiū cibarioꝝ ymmo et fercula insipida reddūt
Quare discrecō coq̄narioꝝ sepe detegūt ollas bulietes
ut vapores viciati ex cibarijs ascēdētes euaporēt tunc
eñ brodiū ꝛ esca in olla cocta sapida erit ꝛ nature cō-
modosior O bona coq̄na q̄ capit bonā escā ꝛ dat vice
uersa bonū nutrimētū corpis
Italicus habet industriā bñ fulcitā scientiā ꝛ sapien-
ciā ita q singulis ānis poptime purgat suā cōmunez
coq̄nā ad quā oēs cibi piter ꝛ potus subintrare vidēt
Naz stomachū purgat et mūdificat semel p mēsem p
vomitū seu p alia purgacōis recepta cū tñ viuūt val-
de moderate abstinētiā retinētes Sz nos habitātes in
plaga septētrionali plus indigemus purgacōibz pro-
pter gulā magnā et p inferius solemus nos purgare
q₂ grossis vtimur cibis igit grossi gnant humores in
nob Sicut in gallicis ꝛ ytalicis pōnant sbtiles humo
res q₂ subtile habēt regimē ciboꝝ ꝛ potuū similiter ꝛ
subtilē habēt aurā pter solis vicinitatē nā eciaz non
balneant tpibz vite in balneis ɔmunibz aqueis.sz non
nisi raro balnea in wanna cū spēbz artificiosa ꝛ aliqñ
sudorosa vaporosa de q̄bz supra Uinū lymphaticū mo
dice sūptū bibūt fruct⁹ maturos comedūt ꝛc Cōcludo
ergo q sepius debemus purgari pmittēdo digestionē
prius ut pueniamus maledictū reuma ꝛ palisim ꝛ alia
accidēcia infirmitatis tamq inimicū nostrū fugiētes
expellēdo a corpe nostro ne nos captos ꝛ ɔtractos p
infirmitatē sicut tortor iniq̄ trucidet vsqz ad mortem ꝛ
vere tortor est paralisis Qua pter qñ senseritis reu-
ma descēdē a capite ne procrastinādo vtamini regimie
ꝛ cōsilio ut supra Adiuuetis ergo coq̄naz vestrā.i.sto-
machū per priusscripta ꝛc Fiat claretum p vobis ex
hijs ℞ galgan czitwar nelken yngewar pfeffer mu-
scat encian cinamomū aut cū aliq̄bz istorum et in fine

prādij et cene cū electuario de coctanis aut tostā panis cū sale sacerdotali quod cōmēdo Sz priusdicta scz galgan czitwar ꝛc immediate ꝰ capietis in mane dūmō ex eisdez rebz feceritis claretū Et qñ stomachus bñ coquit tūc omnia mēbra bñ prandēt et caput nō erit reumaticū Eciaz i mane poteritis cubebas sumere aut semina correcta aut collecta ꝑusdicta comedētes ꝛ desup bibētes claretū modice quasi sugillādo Et oleum balsami artificialis Et q̄uis alia odorifera que ꝯferūt sanitatē corpi ꝛ capiti Et notandū ꝙ homines habitantes in locis vbi est cēuisia habūdās raro incurrūt paralisim sz habitātes in locis vinosis ut frequenter incurrūt palisim Similiter hoies ociosi in motu nō existentes Quare lympha cū vino ꝑseruat hominē a reumate ꝛ a palisi Potus aūt q̄ vocat̄ ydromel ab ydros grece qđ ē aq̄ latine et mel mellis q̄si potus factus ex aqua ꝛ melle ꝛ appellat̄ alio nomine medo Qui potus cū zinsibē aut czitwaro aut nuce muscata bibitus multum ꝓdest neruis et venis humidū radicale naturale augmētaliter fortificando in paliticis Et habet has virtutes· vnde versus Hec dicit medo qui me bibit hūc ego ledo Hoc non ꝯcedo sz sic soluere volo Si nō excedo bñ digero ꝛ reumata sedo.i.cōpesco aut remoueo Ex hijs ꝯcludo ꝙ clarus ꝛ purus medo moderate sūptus cū pulueribz iā dictis ul' hmōi stomachū ꝯfortat in mane et in sero bibitus ꝓdest neruis ꝛ adiuuat naturā ꝛc Vinū vero lymphaticum cū aq̄ rosacea aut endiuie.i.seudistel wasser aut aq̄ saluie aut tysana.i. gerstenwasser aut cū aq̄ buglosse.i.ochsenczūge multū laudabile homibz vniūsis Si autē volueritis vinū lymphare cum aqua buglosse.capiatis modicum buglosse q̄ntū sufficit imponētes ad ollā nouā testā affūdatis aquā flumis ꝛ sic ꝑmittatis bulire ad ꝑuā morulā ꝛ sic colabitis et habebitis aquā buglosse Et sic

c

Sal Sacerdotale

potus qui vo...
Sudtornol
Medo optimus potus
nō hir de medo

buglossa

bulire

9

ꝯsequēter faciatis eodē mō de alijs aquis ⁊ herbis bu
lire sciatis ut dictū ē. vn̄ Ʋsus Lymphatū crescit dul‑
cescit ledē nescit Exponatis crescit. i. augetꝛ vinū ꝑ infu
sionē aq̄ de qua s̄ dulcescit. i. si vinū fuerit acrū uł q̄si a
cetosū ꝑ infusionez aq̄ artificialis cessat acredo ⁊ aceto
sitas vini. i. vinū fit dulcius. ledē nescit. i. nō ꝑmittit in
ebriari nec offēdē caput ex vaporibꝫ sursū eleuatis et
reumata deꝑmit Nāqꝫ docetꝛ ꝑ expiētiā qn̄ q̄s ex puro
nō lymphatico vino immoderate sūpto inebriatꝛ tunc
ꝑmo scđo aut t̄cio die sētit ḡuamē capitis et reumata
eū torq̄ri Et q̄uis immoderata bibicio et gula in ciba‑
rijs ⁊ escis generat reumata qđ ē mater generās de se
malos filios ⁊ filias. vn̄ Ʋsus Pone gule metas et e‑
rit tibi lōgior etas Reumatū curacōes habentꝛ i hijs
metris. vn̄ Ʋsus Si tibi sit flegma faciēs in corpe reu
ma Jeiunes vigiles sicias sic reumata cures Jeiunes
. i. abstinētiā habeas cibi ⁊ potus ⁊ in alijs accidētibꝫ
ꝑut s̄ vigiles. i. nō dormias in meridie ⁊ in nocte non
i dorso sōnias sic reumata cures. i. amoueas Cōtra pa
lisim ponatis ad ollas fornacis ḡna iunipi modicū de
albo thure Et stubella sit nō nimis calefctā habeatis
ergo sacculū cū serico elaboratū in quo ponatis serpil
lū quendil rosas siccas flores feni aliquas porciones
masticis mirre alipte muscate in apotheca inuenietis
Jtm̄ krauszemyncze de maiorana modicū aut de rore
marino aut de basilica aut de aloe mirre olibano. i. de
albo thure ⁊ de thimiama ⁊ ponatis illum cussinū seu
sacculū sub cussino vestro ut odor ꝑ calorē compressus
inde exiens reumata exiccabit ⁊ caput ꝯfortabit ⁊ ha
bere si potueritis invngatis sacculum cum oleo balsa
mi artificialis Talis em̄ odor p̄seruat ne vos inuadat
maledictū reuma ⁊ ꝑ ꝯsequēs paralisis rectificādo vi
res corporis insuꝑ hūidū radicale ꝯfortādū Et de no‑
cte digitellū vestꝝ intingatis in oleū balsami ⁊ impo‑

natis modicū naribꝫ Similiter in mane sacculū calefaciendo ad ignem in hyeme. in estate vero ad solē ꝑuaꝫ morulam et sic tenebitis ad nares attrahētes odorem similiter ⁊ manicas vestimētoꝝ vestroꝝ seu indumentorū pungatis oleo balsami artificialis Et est notandum ꝙ nullus habet paralisim nisi qui habet mēbra debilia ⁊ qui gulose viuit qui frequēter irascitur ⁊ tristificatur ⁊ de peste ꝯtinue ymaginatur Et qui somnū meridianū q̄si quottidie corpori suo āministrat potū fortē et diūsum ꝑsertim turbidū nō effugiūt. vñ v̄sus Potus diūsus inimicus sit tibi totus Itm̄ qui in sero tardaꝫ cenam habet et multū comedit de mane sobrie bibit fructus crudos pisces magnos ⁊ diūsos lac sepe edendo nō fugit et acetosia nimia vtiꝛ melancoliaꝫ nō postponit Solaciū ⁊ gaudium spernit O gaudium O solacium motus et labor ꝛc

Sequūtur medicinalia ꝯfortancia membra principaliora Primo ꝑ capite ℞ firmitat ⁊ vocatur apud latinos siler montanum de quo supra dixi Itm̄ barlini ⁊ vocaꝛ cipri babilōici Itm̄ cubebas aut tylsomen aut fenchilsomē aut aniß aut ciminū aut lorber aut wachandilber Pro secundo membro scꝫ ꝑ stomacho ℞ galgan czitwar neylken yngeber coriandir krauszemincze aut aliqua ex hijs Pro corde muscatenblut geslagen goltoffeln violworcz pilszen mirre Pro tercio membro quod est iecur vl' epar ℞ reubarbarum marien magdalenen blumen. i. spicnardum cinamomum sandali. vnde versus Costus rex fortis sꝫ costus crescit in ortis Pro pulmone. vnde versus Dico cinamomum epati tibi fare sanum Pro splene. i. mylcz Recipe radicem capparis reuponticum testiculos de castorio. vnde v̄sus Costus rex fortis sꝫ costus crescit in ortis Pro pulmone liquiricia. i. lackericzen Item polipodium id est steynworcz brostworcz salbe

ysop steynmincze marrubiũ.i.gotũgessin prassiũ anis
rauthe poley enulacampana.i.olãtworcz. vñ versus
Enulacãpana faciũt pcordia sana Saluia cũ rutha fa
ciũt tua fercula tuta Pro lũbis R olãtworcz petrisi-
lien worcz pipenelworcz ꝛ semina pusscripta faciũt tua
fercula tuta.i.nullũ venenũ pmittũt inter fercula pma
nere Walz saluia ꝛ ruta de mane comesta cũ sale sacer
dotali ex aceto et nõ oportet oĩa ista recipe sz aliqd ul'
aliqua istoꝝ duas aut tres res Jtm̃ vsus Saluia ca-
storiũ lauenda pmula veris Notãdũ lauẽdula ul' ma-
lendula dicit semen qd portat de francia ꝛ pant cussini
exinde ꝛ cõmunit francigene et anglici hñt hmõi cussi-
nos seu sacculos pectorales de semine lauẽdule pter
reumata ꝛ humores peccãtes in corpore Eciaz ponũt
hec semina ad cistas inter vestimenta ne tinee rodant
pannũ Sz hic in partibz de sola spicanardi vtũtur ho
mines Sz tu paup fac sacculũ seu cussinũ de porcione
antiq camisie vbi diues de serico imponẽdo alqd odo-
riferꝝ ꝛ de seminibz iãdictis pter reumata ꝛ effugias
nimiaz potacõz iuxta illud cõmune pũbium.listu dye
gosse szo lissen dich dye flosse Sed diceres iste fatuus
ptinue bibit et rebibit ita ꝙ nũꝙ sobrius erit Respõ-
detur ꝙ talis bibulus ptinue mouet de loco ad locum
et raro est in quiete et sic calefacit ꝛ expellit superfluũ
stomachũ suũ pfortãdo quo ad digestionẽ ergo raro
incurrit palisim ꝛ quãuis sepe reuma patit Scdo fatu
us dormit post replecõz fortiter ꝛ in dormicõe omnia
humectãcia ꝛ peccãcia in copore psumũtur ꝛ digerũt
naz tales habẽt ignita mẽbra propter cõtinuũ motũ
mõ omnis motus fortis et ptinuus exiccat supfluita-
tes et humiditates peccãtes et tũc membra senciencia
siccitatez affectãt humectari ut scribit in phia Spũs
nõ vult habitare in sicco nisi in humido temperato qre
senes multũ bibũt qꝛ humidũ radicale ẽ in eis psũptũ

et siccitas introducta mō spiritus non vult habitare nisi in humido tpato ergo bibāt in xpi nomie ꝙ cara merica mouet se Tercio vita nostra ↄsistit in calido et humido radicali naturali ꝛ digestio bona vult habere ignē et aquā ꝑ decoctōe cibarioꝝ ergo digestio est bona decoctio ꝓpter qđ Galienus comēdat tpūs vernale inter omnia tpa anni naꝫ in illo tpe raro homines moriunt̄ Racio qꝛ calidū et humidū tpatū Dicit ergo in libro suo ver suauissimū ꝛ minus mortiferꝝ dicit̄ tpūs Pro quo notandū ꝙ annus est diuisus in q̄tuor ptes seu in quatuor tpa āni scꝫ vernale estiuale autūpnale ꝛ hyemale et qđlibet tpūs anni durat ꝑ tredecim septimanas Et qn̄ hec tpa anni incipiunt̄ hec terminant̄ in hijs metris. vn̄ ꝟsus Uer petro detur estas exinde sequetur Quod dat vrbanus autūpnū symphorian⁹ Festum clemētis caput est hyemis veniētis Festū symphoriani habet̄ in vigilia bartholomei Et durat autūpnus vsqꝫ ad festum clementis Et iuxta q̄tuor tpa anni q̄libet homo habet in se quatuor etates videlicet iuuētutem adolescenciā senectuteꝫ ꝛ seniū Diceret q̄s tn̄ doctores in phia dicūt esse septem etates hominis ut habent̄ in hijs ꝟsibꝫ Infās inde puer post iuuenis vir ꝛc Respondeo ꝙ ille tres etates cōphendūtur in hijs quatuor etatibꝫ Primā etatem habet iuuētus que est calida et humida ꝛ est amena ꝛ iocunda ꝛ florida .i. floret et viret in omnibꝫ membris Recte sicut tempore vernali florēt arbores et ridēt prata virescūt herbe reuiuiscunt arida sic ꝛ iuuētus Bene ergo tempus vernale est vita nostra qꝛ effugit reumata Estas autem est tempus calidū et siccum in quo maturātur frumenta ꝛ fructus ꝛ cōsimilia sic ꝛ homines in scđa etate existentes nō iam omnino iocundi sꝫ remissi aliqualiter a leuitate hominū incipientes cumulare pecuniam et bona eoꝝ augmētare res qꝫ eoꝝ cum magna

Ver petro datur estas exinde sequetur

tempus vernale vita nostra

maturitate ꝯseruare cogitantes de victu ꝛ amictu ten‑
dentes ad seniū Sꝫ tñ prefate due etates sunt iocunde
sed tñ scđa etas ptransiuit tpūs iocundissimū scꝫ ver
nale scꝫ pmaꝫ florentē iuuentutē Alia duo tpa anni lo‑
cantᷓ in vltimo loco scꝫ hyems ꝛ autumnus qꝛ sunt ri‑
gidiora ꝛ peyora ꝛ tristiciora p̄ omnibꝫ sic alie due eta
tes senectus et seniū sunt ꝛ multū tristes iracunde et
rigide etates qꝛ tūc homo canescit infirmatᷓ ꝛ de die in
diem deficit et vires in eo decrescūt ꝛ frigescunt Nam
hmōi in tpe videlicꝫ autumni et hyemis arbores morꝛ
tificantᷓ ꝛ terre nascentia viriū fortitudinē amittūt ex‑
iccantᷓ et vltra nō valēt ꝓ receptis ad medicaméta nā
et aues ꝛ volatilia q̄rūt antra deserti nec vltra cantū
dulceꝫ sꝫ lugubrem emittūt in signū rigiditatis et tri‑
sticie Sic et nos q̄rimus speluncas scꝫ stubas calefa‑
ctas fugientes a frigore et aeris intemperieꝫ et tūc in
homine hac in tercia etate humidum radicale ꝯsum‑
ptum omnia quasi interiora pallescūt arescūt ꝛ exiccātᷓ
et amplius laborꝛ et dolorꝛ licet interdum iocundatur
sicut asinus in mayo attamen iocunditas illa cito eua‑
nescit et recedit.et vltra tendit ad mortē Ultimū tem
pus anni qđ vocatur hyems mortificat et ad nichilū
quasi omnia terre nascencia reducit ita ꝙ nec folia nec
flores manēt nec apparent viruléta sed vniuersa cadūt
ad terram et super terre faciē ningit pluit gelat et fri
gus cōstringit vniuersa animalia Et est vltima extinc
cio caloris in homine et eciaꝫ solis quia sol tūc recedit
a nobis dies abreuiatur et nox ꝓlongatur Eodeꝫ mō
intelligite de homine in senio ꝯstituto et iam ut scribi‑
tur.breues dies hominis sunt Et talis senex semper
affectat morteꝫ Nam in eo amplius omnis leticia est
extincta et nichil uel parumquid humidum radicale
habet in corpe ergo nec amorꝛ nec fauorꝛ nec leticia nec
amicicia nec liberalitas nec solacium in eo apparet sed

meroꝛ et tristicia odium et stulticia proceditq3 remis/sus tardus segnis et decrepitus et sepissime iacet prosternatus cũ colli incuruatione et dorsi nasus distillacione capitisq3 vacillacõe Et ex facili causa tl'is senex subito moritur absq3 languore naz et inmundas ꝯuersacões gaudiũ et solacium et omnez amenitatẽ odit diem et solem splendorezq3 solis spernit q2 cecat visum suũ eo ꝙ caligat in oculis s3 pocius noctẽ et tenebras diligit.in cameris latitat et sicut leo in spelunca rugitum ⁊ lamẽtacõs emittit aliqñ orãdo mortemq3 expectando Beati ergo mortui qui in dño feliciter moriũt Et animaduertite ꝙ prima etas hominis durat vsq3 ad xiiij ãnos Scda etas ad xliiij ãnos Tercia ad lxiiij annos Quarta vsq3 ad lxxx annũ et amplius laboꝛ ⁊ doloꝛ et fatuitas homo nullius laboris neq3 valoris carens sensib3 quinq3 intellectu et ratione nec bene ul' nichil audiens parumper ul' quasi oblique videns nec libenter loquitur Et est vltima obliuio et omnium virium destitucio Ibiq3 tunc est cauendum a subitanea ⁊ improuisa morte qm̃ sicut hyems mortificat de facili causa sic etas senij cito consumit vitam finit et expellit spiritum vite eo ꝙ humidum radicale in eo consumitur arescit et exiccatur ⁊ sicut tempore hyemis omnia vitalitatem perdencia intrant terram sic homo senex et decrepitus tunc inanis et inutilis descendit ad humum terre vnde primus homo fuit conditus et plasmatus et cetera

Ætas hominis

Manus et pedes uel aliqd membrũ inflatum non debetis dare sepius cõspicere qm̃ sola visio ab inmũdo luxurioso venenum ad mẽbra inflata inducit inficit et mortificat doloꝛem corpori et loco inflato ingerit et p̃sertim ipse mulieres seu puelle menstruũ habẽtes q̄ specl'o rei durissime ⁊ cõpacte maculas indelibiles inducunt eodem modo vir luxuriosus

Visus nocivus

b

Squinancia

Stercus caninum

et immundus idē facit·habeatis ergo cirotecas cani-
nas in estate et vulpinas in hyeme in manibꝫ vestris
silr et caligas in pedibꝫ Inflaturas siue locū dolorosū
coopandū et ē finalis ꝯclusio ⁊ doctrina magistralis
De cirotecis ⁊ pellicijs in hyeme curā habeatis Va-
lēt em̄ vulpina pellicia et cirotece inter cetera hirsuta
aut lupina que cōpetūt hominibꝫ senciētibꝫ paralisim
Naꝫ dicūt doctores ꝙ et stercus caninū albū valet cō
tra infirmitatē q̄ dicit̄ squinācia qꝺ medici vocāt albū
grecū qꝺ pulueri sant et puluereꝫ ꝓiciūt sub lingua et
curat squināciam vl' sincopim ⁊ stercus lupinū bibitū
valet in colica.i.darmgicht Et stercus humanū pul-
uerisatū delet inflaturas et fluxū eorūdeꝫ Sed ut ꝑdixi
cirotece ⁊ calige sint camisie in estate nā ex natura de-
ponūt scabieꝫ inflaturaꝫ mitigāt ⁊ pacificāt dolorem
Naꝫ canis omnis est medicus naturalis sua mediāte
lingua Naꝫ cutis canū sanat pruriginē et deponit sca-
biem ⁊ est calefaciēs et exiccās humores peccātes in
homine ymmo aruina ⁊ anxugia canis cū piguedine
castoris membra paralitica rectificat ⁊ curāt ꝑ auten
tica scripta doctoꝝ approbatur Et cura ipoꝝ pauperꝝ
et degenciū circūcirca ligant membra paralitica cum
cute canis superponēdo pinguedinē castoris ⁊ semper
calide ꝓpter qꝺ Arnoldus de villa dei pitissimus me-
dicoꝝ mandauit habēti paralisim deferri pelliciū stri-
ctum de pellibꝫ castoris immediate circa cutē seu car-
nem hominis aut pelliciū lupinū vl' saltem cutē canis
Sed albicus fecit istas informacōes in suo reportato-
rio saluo bono regimine cauēdo a cauēdis ⁊ bona di-
eta qꝛ bona dieta ꝑseruat hoīes a morbis ne eueniāt

Q vicquid faciunt aque formacie et purgationes
siue syropi Si bn̄ seruat̄ bona dieta facit ergo
ut si quis vixerit sub bono regimine cibi et po
tus et alijs accidentibus nō excedendo limites nec ꝑ

somnū vigiliam vl luxuriam ⁊c talis nō indiget medi-
co qꝛ bona dieta .i. comestio ⁊ bibicō moderata ⁊ reꝝ
que nō generāt reumata et nō augēt paralisim ꝓser-
uāt hominē in bona digestione ne cadat in reuma seu
alias egritudines ergo sola dieta ꝯseruat hominē in
sanitate nisi esset mala dieta .i. malus vsus cibi et po-
tus ⁊ excessus somni vigilie ⁊ sic de aliꝭ tūc incurrerēt
diūsos egritudines ergo laborans homo ⁊ motū cor-
poris exercens p quēcunqꝫ modū euadit multas egri
tudines Fugiatis nimiam curaꝫ qꝛ cura facit hominē
deficē in viribꝫ . vñ versus Curia vl cura curaꝝ est ge
nitrix qꝫ maloꝝ Interpone tuis interdū gaudia curis
Pro quo sciendū ꝙ accidētia anime sunt ira timor me
lancolia dolor inuidia q̄ plus cor hominis corrodūt ꝙ̄
tinee pannū qꝛ breuiāt vitā puta humidū radicale na-
turale a corde exiccādo et si cor marcescit tūc vitā ha
bere nō possumus Quia cor est ꝑmū viuēs et vltimū
moriens ut dicit aristotiles in libro de longitudine et
breuitate vite vbi dicit de auibꝫ ⁊ animalibꝫ Quia ani
malia ⁊ aues multū coeuntes sunt breuis vite et cito
moriunꞇ in apoplexia qꝛ cerebrū spoliaꞇ p luxuriaꝫ se
puertēdo cadit añ mortem ac si esset ebrius ⁊ moriꞇ ⁊
incurrit morbū caducū Sic et iuuenes hoīes maturo
tpe matrimoniū ꝯtrahentes ⁊ multū coeuntes viuere
diu nō possunt sꝫ incurrūt multos morbos et infirmi
tates ut paralisim ydropisim apoplexiam colicā lepro
sitatem pestem incurabilem morbum caducum Un-
de dicitur per scripturam Mane oriebaris lucifer et
mane cecidisti et mortuus es et sepultus in inferno
Et ꝙ ista opinio sit vera scꝫ ꝙ luxuria spoliat omnia
membra principaliora scꝫ cerebꝝ cor epar exiccādo et
extrahēdo humidū radicale in quo spoliaꞇ calor natu-
ralis ergo spoliato humido radicali in quo ꝯsistit vi-
ta nostra spoliaꞇ et calor naturalis igitur mors est in

Melancolia

olla Ecce vulua mulieris est spoliatrix tocius vite hu/
mane Beati ergo mundo corde qm̄ ipsi deum videbūt
Itm̄ ista sequētia sunt spoliatores corpis Cura sollici
tudo melancolia tristicia ira timor luxuria nimia yma
ginacō ⁊ ꝓfunda cogitacō nimius labor ieiunia vigi/
lie scripture studiū Sz hec letū reddunt animū et au/
gmentāt vires corpis.bonus animus.solaciū gaudiū
bone nouitates fortuna euētus bonus augmentāt hu/
midū radicale et calorez natnralē Itm̄ bonū vinumet
suaue modice cū lympha sumptū multe pecunie bono
rum tpaliū lucra aurꝫ et argētū Sz nescio hec albicus
vbi vendit hys tpibz bonus animus et solaciū nusq̄
pōt repiri nisi in eterna patria Et hec sufficiūt ad pn̄s
Ex hys colligatis de regimine vestro ꝛc

Scripsi supius q̄ in vnaquaqz regione aliq̄ me/
dicine ꝓsunt et alique aūt in aliqua nō Racio
huius est qz in vna regione est alia dieta q̄ in
alia videlicz alia cibaria ⁊ aliter ꝯdiunt ⁊ ꝑarant cibi
q̄ in alia regione ⁊ alius modus viuēdo in cibo et po
tu et somno ⁊ vigilia balneo minucōe et alius aer pre
dominat et sic de alys Igit medicus doctus in ytalia
nō valet in bohemia ul' in slesia qz egritudines in vna
terra discordāt ab egritudinibz alterius t're nec dieta
cibi et potus in vna terra ꝯcordat cum dieta alterius
terre Bonū est ergo et laudabile iocundū et suauiter
solaciosum habere medicū in vna terra q̄ agnoscit mo
dum viuēdi tarraꝝ medicū qz exptū in arte sua q̄ scit
applicare medicinas iuxta etatē quantitatē cōplexionē
ꝯswetudinē ⁊ iuxta anni tpa hoīs infirmi et alia ptic
laria diligēter ꝯsiderata agnoscit inibi supportare vi/
delicz q̄liter medicinas isti ul' isti debeat apponē Opor
tet ergo medicū singula bn̄ respicē et rimari ut si est
multū infirmus detur parua medicina si nō sed fortis
huic magis ita q̄ debet habē dextrū oculū ad virtutē

et sinistrum ad morbū Quia morbꝫ interp̄tatur quasi
mors intus Cōcludo ergo ꝙ medicus debeat sane per
pendē quā medicinā et quantū et quo tp̄e ꝙ̄ diu infir
māti debeat āministrare medicinaꝫ bn̄ deliberādo sa-
gaciter op̄ando et discrete applicādo ꝛc Itm̄ nō est po
tus nisi vinū nō est cibꝫ nisi caro nō ē gaudiū nisi mu-
lier Cū vino si habē poteritis lauabitis semp̄ manus
et pedes sursum ꝛ deorsum in sero ꝛ buliatis prius vi-
num cū saluia ꝛ ruta Et stomachi locū circa vmbilicū
madefaciatis cū p̄fato vino calide qꝛ apit poros ꝛ facit
humores peccātes exire ꝛ exiccat humiditates sup̄flu-
as De vsu vini scripsi supra vbi inspiciatis ꝛc

e purgacōibꝫ et suppositorijs ꝓ naso et culiste-
rio Si fueritis ꝯstipatus ꝛ durus in ventre ut
si senseritis defluē reuma p̄ collū deorsū statim
nocte futura accipiatis ij ul' iij pillulas nostras trans-
gluciatis ante introitum lecti sed plus laudaremus
post primum somnum recidendo quasi dimidium pi-
sum de re quadam aromatica et ij uel iij pillulas no-
stras cum haustu cereuisie in qua sit decoctum castori
um saluia ꝛ ruta De mane post hoc comedatis de istis
rebus incisis scilicet galgan muscat yngeber cinamo
mum spicanardum reubarbarum reuponticum cario
folos muscatblute Et non sit cura si de vna re plus fu
erit ꝙ̄ de alia Et capiatis tantum quantum tribus di
gitis tollere poteritis salsando cum sale sacerdotali
ul' communi modicum Aut transgluciatis cum clare-
to nostro prout est modus Pro suppositorijs suma-
tis mel et sal buliatis quousqꝫ inspissatnr valet sali-
gēma id est lautersalcz puluerisato addendo de pulue-
ribus nyzeworcz et aloe modicum et plus lautersalcz
ꝙ̄ de alijs Et fiat in lōgitudine vnius digiti aut paꝝ
lōgius suppositoriū sꝫ tenue ꝛ pungat' oleo lini ul' cana
pi Et flectēdo genua inclinādo corp' itrudat' culisterio

tenẽdo culisteriũ sursum ponatis post hoc caput deor-
sum ꝛ culisteriũ sursum .i. in altũ vertẽdo vos iam ad
ptem vẽtris iaȝ ad latus sinistrũ deinde ad dextꝝ an-
helitũ fortiter attrahẽdo ꝛ forcius suspirãdo ꝛ retine-
atis diu in ventre q̃si ad vnã horã ꝛ faciet vobis tres
aut plures sedes ac si recipetis clistẽ Examinetis ꝛ vi
debitis mira nulli em̃ nocẽt sȝ ꝓsunt calculosis paliti-
cis ꝛ febricitãtibȝ et debilibȝ mẽbris in q̃bȝ nõ ẽ ṽtus
fortis ꝛ ẽ salubris medicina et infallibilis pulueres ꝓ
suppositorijs imponãt̃ p̃mo ad mel ꝛ qñ rubescit tunc
deponatur ab igne et tũc p̃mo pulueres imponant̃ ꝛc
Et qꝛ reuma ẽ radix ad palisim laborabitis ergo cus-
sinũ seu sacculũ pectoralez cõtra reumata ex hijs rebȝ
scȝ spicanardũ rosas siccas mirrã mastix semen feni-
culi anetũ .i. tylle saluiaȝ rutã poley tost quẽdil krauze
mincze krigischbew Sirmitat .i. siler mõtanũ romey
heupte Aut aliq̃ ex hijs et poteritis affundẽ iij aut iiij
guttas olei balsami artificialis ꝓut supius lacius de-
scripsimus Itm̃ ṽsus Si vis incolumẽ si vis te reddẽ
sanũ Curas tolle g̃ues ꝛ somnũ meridianũ Irã post
pone luxuriã caue cenãqȝ modeste Sumas bñ terẽdo
in ore cibũ comedẽdo Potũ sugillando cape diũsitatẽ
eius fugiẽdo Aut breuis aut nullus sit somnus meridi
anus Interdũqȝ tuis interpone gaudia curis ꝛc

I habueritis reuma ita ut fluat p collũ deorsũ
ad pedes man⁹ pect⁹ lũbos ul' aliq̃d mẽbꝝ cor
poris Recipiẽtes mel ponẽtes ad ignẽ. qñ ru
bescit deponatis ab igne ꝛ ĩfrigidari qñ incipit impo
natis puluẽs de bertram piper et plus de nyszeworcz
ꝯ p̃oribȝ duobȝ ꝛ rate pulũ q̃ dꝛ nigella q̃ crescit inter
frumenta hec permisceatis simul et formetis parua
suppositoria ꝓ naso cocta cũ melle ꝛ mane ĩtrudatis na
sũ .i. ad narẽ vnũ tenẽdo inibi ad bonũ tpũs ꝛ sẽcietis
et videbitis quomodo reuma fluet vias suas p nares

Scđa die si fuerit necesse trahatis per scđm narem sꝫ
amplius nō faciatis nisi fuerit necesse Animadūtite ꝙ
suppositoria .i. nasalia ꝓ naso apposicōꝫ salis nō habēt
nec indigēt inungi cū oleo qn̄ volueritis imponē nari
bꝫ sꝫ hoc fit tm̄ ꝓ suppositorijs culisterij scꝫ sal et oleū
Itm̄ notandū qn̄ volueritis laborare nasalia .i. supposi
toria ꝓ naso ℞ mel purū despumatū vnū aut duo co‑
cliaria imponatis renleyn ul' patellā seu frixoriū cum
alijs accidēcijs ꝓut paulo supra expressum est buliatis
ꝑ quartā ꝑtem hore post hoc eiciatis a frixorio seu pa
tella super planatā ul' tabl'atā mensaꝫ ul' asserem ⁊ tūc
incipit infrigidari ul' ꝯdēsari Tercio nēmet ein stocke
deß honigis vn̄d welgert iß uff eyme brethe adir ge‑
hobilten schlechten tissche vn̄ macht kleine czeppeleyn
alzo dicke alzo ein fedirkil vn̄ sollit iß welgern yn dem
puluer nemlich nyzewurcz pfeffer bebenel bertram et
nō sit cura si de vna plus fuerit ꝙ̄ de alia Item suppo‑
sitoria seu nasalia pro naso sint parua et breuia sed cu‑
listerij longiora ⁊ spissiora Itm̄ medicinales Cena le‑
uis cena breuis sit raro modesta Magna nocet scri‑
ptura docꝫ res ē manifesta Ex magna cena fit stoma
chom axima pena ꝛc

De comestione fructuū Cerusa acetosa potestis come
dere ꝑfundendo ea cū aqua calida post hoc effundēdo
et supfudendo aquam recentē frigidam Item prunella
cruda coctana assata in fine prandij uel cene aut pira
assata suprafudendo vinum. Itm̄ per diem pro‑
pter calculū comedatis de hijs tribꝫ et seminibꝫ supe‑
rius aliquantulū scriptis scꝫ Siler mōtanū .i. Sirmi‑
tat ciminū aniß tylsomen koriādir fenchilsomen simul
miscēdo sed prius bn̄ corrigatis coligēdo a stuppis et
maculis Et nō sit cura si de vno plus fuerit ꝙ̄ de reli‑
quo in duplo ul' triplo. has habēt virtutes tollūt em̄
vētositateꝫ stomachi calculū frāgūt reumata ꝯsumūt

digestionē iuuāt Jtēo qn̄ de die volueritis bibē prius
accipiatis comedēdo modicū de his seminibꝫ iā dictis
Jtm̄ Vsus Siler montanū nō sit tibi sumē vanū Siler
montanū est omni tpe sanū Jtm̄ Albicus p se non scit
p̄cium scabiose Naꝫ purgat pectus quē deprimit egra
senectus Intus potata virus sanat euacuata .i. sanies
in pectore expellit Emplastra foris antraceꝫ necat tri
bus horis Paraliticus nō hꝫ meliorē salsaꝫ q̄ꝫ de sina-
pi aut de kren cū albo pane et vino ꝯtusum ul' nucleis
psicorū excorticatoꝝ et granis iuniperi simul hec ꝯtri
ta cū brodio carniū recentiū uel cū vino apponēdo sal
sacerdotale miscēdo simul et est optima salsa inter ce-
tera Item de hijs rebꝫ incisis simul sumatis in estate
mediū coclear et in hyeme integrū scꝫ trebworcꝫ cri-
stworcꝫ olātworcꝫ brustworcꝫ lackericꝫ steinworcꝫ reu
barbaꝝ reupōticū sandali spicanariū kreen peterczi-
lien czuckir pipenelworcꝫ lorber meisterworcꝫ lilien-
worcꝫ aloe galgan czitwar nelken muscat anis tylsom
Fenchilsomen veltkomil salbe ysop krauszemincze rau-
the poley rosinken gichtkraut czenemeyror et non sit
cura si de vna re plus sit q̄ꝫ de alia Sꝫ semina ut clare
patet racioni nō indigēt incidi sꝫ radices Et hec simul
imponant' ad mel puꝝ despumatū pmiscēdo simul bn̄
in vna olla vitria ul' cantro coopiendo bn̄ ne musce ul'
vmiculi intrēt ⁊ tenebitis in testudie ul' in loco securo
ne destruat' de qua medicina sumatis omni mane parꝝ
calefaciendo et bibēdo tpe hyemis sed in estate tepide
parū q̄ꝫ ul' calide ꝓpter intēsum calorē tpis Ad vnum
coclear in hyeme In estate autē medium desup facien-
do paruū haustū clareti nostri Et talis sumptio tpe
turbido et corpori qn̄ fuerit necesse multū p̄seruat ab
egritudinibꝫ a palisi ⁊ a calculo Jtēo semel hec i ebdo-
mada capiatis ul' si placꝫ de necessitate quottidie Et cū
hoc bis aut semel in ebdomada capietis pillulas no-
stras duas aut tres i sero et melius post p̄mū somnū

trāsglucietes cū potu vīo ꝛ maxime tpe frigido ꝛ tur
bido ꝛ nebuloso uľ pluuioso Wor die flechtē ad krote
℞ radices lapacij acuti·i·scharff lattich acetū et sal
ꝯtūdatis ad modū salse ꝛ ꝯferatis ad dētes ꝛ gingni
as dēciū bn̄ omī mane ꝛ sero Vsus ad ignē aut vitella
ouoꝝ cū sale mixta ꝛ i balneo t̄gat̄ scabies tpe sudoris
Vngētum ꝑ vulneribꝫ sanādis ℞ wuntkraut winter
grun sannicule Radices sindaw radices wegebreyth
hauk worcz gochheil ꝯtundatis bene in mortario post
ꝯtusionez addatis butirū maicū duo uel tria coclearia
magna buliatis. hec simul deinde exp̄matis p̄ pannū
lineū rarū grossum ꝛ mundū ꝛ ad illā materiā bn̄ ex-
pressaz addatis sepū ceruinū coclear vnū bernsmalcz
coclear vnū cerā mediū coclear uľ ut vnū ouū gallina-
rum oleū lini duo aut tria coclearia misceatis hec si-
mul bn̄ cū spatula aut ligniculo q̄drato mōo et reserue
tis ꝑ vsu qn̄ fuerit necesse ut habeatis uľ alteri in vsū
ob amorē xp̄i impetire velitis vestra stat in voluntate
ponēdo vngētū ad pixidē ꝛc Reuma generat̄ ex super-
flua sumpcōe cibi et potus ꝛ immoderata luxuria ꝛ p̄-
sertim an̄ primū somnū In cena sitis ꝯtētus i vno fer
culo assato uľ oua mollia assa uľ bulita et sp post p̄mū
somnū transgluciatis duas aut tres pillulas nostras
vnam post aliā imponēdo ad mel clarū despumatum
Et fiāt istomō ℞ aloe mirrā mastix thus albū pip̄ ꝛ
cinamomū pondē eq̄li ꝛ serapinū ꝯtūdāt̄ sil' post ꝯtusi
onē fiāt pilľe pue ut sūt pilľe pestilēciales Sꝫ ꝯsiliū no
strū est ut apponētis alipte muscate aut galie muscate
i tāta quātitate ꝑut de p̄oribꝫ rebꝫ p̄usdictis·i·tm̄ quā
tū ꝺ vna re p̄ori ꝛ valꝫ i hac cā Si spasmat̄ pes sb̄ ge
nubꝫ ℞ oleū lini mixtū cū butiro maico absq3 sale Et
℞ medullā boū ex ossibꝫ uľ ceruinū. ꝛ hmōi misceatis
sil' calefaciatis ꝛ calide inūgatis pedē seu inflaturā aut
medullā porcelloꝝ iuuenū ex ossibꝫ aut piguediem ipi⁹.

Isti fructus pmittunt hoībz eciaz in pestilēcia crude vti scz poma granata pomerancie et renata leniones capparis dactali vuepasse amigdala ficus q̄ fructus hic in patria ꝓpter solis elōgacōz nō bn̄ maturātur ergo nō pmittunt ad esum vti sz in ytalia ꝛ inibi p ꝓuinciaz ꝓpter solis vicinitatē ꝛ maximū calorē ꝛ aerē bonum bn̄ fructus maturant ꝛ dulcescūt et optima sunt nature ergo illa assumant ista obmittūtur ad comedēdum. crude tn̄ prunella hic in ptibz nō vitupamus assumere vsui et nuces magnas Claretū fit isto mō ℞ ciamomū cariofolos zinsiber flores muscati muscatū czitwarz yngeber galgan violaria violworcz ꝛ inuenietis ī apotheca emite ꝓ j grosß similiter galie muscate ꝓ j grosß in apotheca addatis castworcz si placz ꝛ fuerit necesse ꝓpter sedes si nō tūc incidātur hec in grossas porcōes ꝓut scitis ꝛ est modus ꝛ nō sit vobis cura si de vna re plus fuerit q̄ꝫ de alia ligate ad vnū panniculū lineū mūdum ꝛ imponatis ad cantrz ul' ollam nouā vitreā implete cū vino bono ꝛ ponatis ad celariū ul' locū purz mōm vbi frigus nec calor subintrare potest ꝛ obstruatur bn̄ coopiendo et sp ꝯ mane bibite de tali clareto Et cantrz ul' ollā ne maneat vacua impleatis viceūsa cū bono vino ul' aqua fluuiali parz decocta ꝛ sic ꝯtinuabitis donec odores a spēbz pdūt ꝛc Cōtra melwen ℞ absintheū semē ei⁹ biuerkraut goltworcz romney haselworcz buliatis simł ꝛlauabitis cū lixiuio caput ꝛ nō corrodēt ōmes pilos ul' crines Sz encian aloe aut mirra cū lixiuio bulita et caput exinde lotum necat ꝛ interficit pediculos Aliqui addūt argētū viuū Et hoc si caput fuerit scabiosum

Ad p̄seruandū a pestilencia diues oī mane comedat nuces magnas ex aceto cum ruta ul' saluia cū sale sacerdotali coaspsas ꝛ electuariū amarz apud medicos Alij capiūt tormētillam .i. nabelworcz

modicū cum sale mane Pauperes capiant tostaȝ panis intinctū in acetū et comedant desup non bibendo Alij grana iunipi Alij tantūmodo rutam cū sale Alij nuces magnas iij aut iiij Alij tostā panis ꝛc Sȝ in pestilēcia morbȝ ꝯtagiosus regnat inficit ⁊ interficit ergo vitabitis balnea cōmunia fabulas ⁊ sermōes vniuersalez ꝯūsacionē scȝ hominū multoꝝ qꝛ talis morbȝ tangit multos trāsiens de vno ul' ab vno ad reliquū ymmo vnus loquēs ad aliū inficit eū Et sola ꝯtinua ymaginatio de peste facit hominē pestilenticū Eciam timor de eadē natura sic disponit ꝙ homo fit pestilenticus ergo nō est melior ꝯseruacō et custodia nisi fuga a loco pestilentico ⁊ hominibȝ ꝯtagiosꝭ morbis infctis Et fugiat dulcia scȝ mustū potū turbidū lac mel pisces grossos ut sunt vsiones angwille ⁊ pisces ex paludibȝ ⁊ stagnis ⁊ ꝓsertim nō habentes squanias Et pisces ex aqua pluuiali et recēti plus valēt assati ꝙ̄ cocti Et pisces cocti volūt habē ꝓ cōdimento bonas species scȝ cinamomū piper cardamomū ⁊ similia Botros fructus crudos fugiatis balnea cōmunia melācoliā iraȝ ꝛc Et q̄re plures moriunt̄ in autūpno ꝙ̄ in alio tꝑe āni qꝛ cōmuniter in tali tꝑe pestilēcia dominat̄ ⁊ ꝓpter aeris instabilitatē et aure intempiem solisqȝ elōgacōȝ et recessum a nobis et tale tpūs autūpnale est inimicus veris ꝓpter qd homo incurrēs egritudinē in autūpno tūc aut diu durat apud hominē ul' homo infirm' acuta egritudine ut plurimū morit̄ Ergo homo videat diligēter ut aerē et aurā autūpnalem cū bono regimine corrigat ne incurrat ⁊ expellē sciat humores peccātes in corpus et auram suā infectā a clausa sua expellat ꝑ bonū regimeni ⁊ subintrare nō ꝑmittat habēdo caminum ignis in comodo aut prunas candētes ꝓiciendo in terestea Aliqua q̄ exiccāt reumata ⁊ expellūt aerem infectū a comodo et claudatis habitaculū Et sci-

atis ꝙ subita mutacio aure nocet nature ꝓut infectiō
erit q̄litas et disposicō tpis Itm̄ autūnus ē interfectō
multoꝝ ex disposicōe sua suis in q̄litatibꝫ ideo pestes
vniūsalit̄ dn̄ant̄ in autūno causas oīm relinq̄mus spe-
culatoribꝫ Exquo diximꝰ ꝙ ꝓpter aure ⁊ aeris intēpe-
riem et subitā mutacōꝫ de calido i frigus ⁊ ecōūso ge
nerāt̄ egritudies ideo aer et aura instabilis ⁊ turbida
sic corrigat̄ Sedebitis in comodo vr̄o circa caminū ar
dentē ul' ponatis ad vnū vas terreū prunas ardētes q̄
prune añ comodū bn̄ inflāmāt̄ ne feteat ⁊ ꝓiciatis sal
sup eas thimiama thus et mirrā aut lauribaccas ab
sintheū grana iunipi claudēdo comodū ⁊ fenestras ne
aer corruptꝰ ingrediat̄ et inficiat Paupes aūt capiāt
ollaꝫ ul' glebā testā cū cineribꝫ ignitis imponēdo lau-
ribaccas et grana iunipi ⁊ hmōi Talis em̄ suffumiga
cio cū thure aut thimiama aut cū aliquo p̄scriptorum
corrigit aurā aerē corruptū subintrare nō ꝑmittit ⁊ si
sbintrauit sua mediāte vi expellit exiccādo in hoīe reu
mata et ꝑ ꝯsequēs pesteꝫ crescē nō ꝑmittit in corpibꝫ
qꝛ inspiratus aer causat egritudies Naꝫ reuma ē mat̄
oīm egritudinū qꝛ si fluit ⁊ stillat ⁊ descēdit ad gutt̄ fa
cit sq̄nāciā Si ad aures tynnitū auriū Si ad pedes pa
lisi Si ad pectꝰ obtusitatē pctōris ul' tussi Si ad itestia
seu viscera corpis colicā Si ad lūbos calculū Si ad ma
nus cirogrā passioneꝫ seu palisim in manu ul' manibꝫ
Si ad vtebrum ⁊ ꝑdurat inibi generat staticā passiōꝫ
Fugiatis ergo diuturnam sessionē et bibicōꝫ ⁊c ꝓut s̄
docuimus qꝛ aer in autūno ex male viciatis humoribꝫ
et aure itemperiē mortificat inficit ⁊ tristificat oēs ho
mines nisi bono regimine p̄seruenter egemus em̄ ⁊ in
digemꝰ medela bona In autūno aūt qn̄ aura est turbi
da vndosa nebulosa et aer viciatus inficiēs hominem
regnat tūc mane sobrie añ sūpcōꝫ cibi et potus odora
bitis pomū ambre aut muscatū aut galgā muscatam

aut de alipta muscata In apotheca emēdo de quolibet ꝓ i grosß ꝙ in ꝓmtu portat̄ de ꝑtibꝫ venecijs et facia/tis globiculū ꝑuū uł magnū ꝓut volueritis de serico uł alias lineo sepius ꝑ nares odorē attrahētes Paup capiat thus mirrā aloe et liget ad pāniculū lineū aut tostā panis in acetū intictā aut rutā aut cariofl̄os aut ciminū odorabit ex sacculo ad nares apponēdo Cauea tis ergo vob̄ a matre pessima q̄ gn̄at pessimos filios et viciatas filias .i. diu̇sas egritudies ut ē reuma Nā reuma gn̄at tussim ꝑalisim calculū cirograꝫ podogrā ꝛc ꝓut s̄ diximꝰ Naꝫ autūnus ē tp̄us morbidū iducēs mortē Sicut mayus .i. tp̄us v̄nale seu veris ē causa vi te iducēs corꝑi sanitatē animū iocūdū ⁊ letū Diligē ve litis stubellas calefcīās gaudiū ⁊ solaciū pellicia hir/sutas vulpina ꝓ ꝯseruacōe vite q̄ꝛ calor ē amicus vite frigus vero pater mortis ⁊ interfector mł̄toꝝ Naꝫ vi detis q̄liter autūnus interficit ⁊ anichilat oīa virencia cāpestria et domestica sił et siluestria Item in hyeme ⁊ autūno valꝫ semen rute piꝑ cinamomū ciminū crocꝰ zinsiber ⁊ sic de alijs In vere aūt ⁊ estate zinsiber cum modico croci ꝫpt q̄litatē ⁊ disposicōꝫ tp̄is hec ille De causis supsedēs ne tedijs implicati cassū reddētes labo reꝫ salua vr̄a correctōe ⁊ sp̄ in fine prādij aut cene vta mini sale sacerdotali O sal sacerdotale a patribꝫ sc̄tis institutū valꝫ sumē ꝓ vltimo loco casei Tostaꝫ panis cū sale sacerdotali asꝑsū ex aceto comestū uł ad salsiriū in vinū ꝓiectū et sic ad pisces uł cū carnibꝫ simpliciter cū pane intincto esū valꝫ sumē bona salsa repellēs reu/mata ⁊ hūores peccātes sedās stomachū calefaciens bonā digestiōꝫ inducēs ꝛc De cura pestilēciali postea scribemꝰ approbata et q̄ sūt pestes mortifere et vbi uł in quo signo valet apercō vene scꝫ que sunt signa mor taliastice quisqꝫ ea tāgēs ad infirmū ⁊ respiciēs infir mū Que vero pestes sīt curabiles describemꝰ pūctualit̄

Maius
Calor
Calor e amicus vite vero pr mortis
In hyeme et autu valet semen rute ... cinamomu ciminu
Sal
Sal sacerdotale

Primo quare omnia venena petūt coꝛ appꝛopinquare Scdo q̄re aer inspiratus et coꝛruptus interficit vitales spūs et humidū radicale naturale ꝯfundit q2 immediate vadit ad coꝛ p refrigeraciones et in ꝓmtu inficit spūs coꝛdis qui sūt spūs vite Quare ad curā ē festinādū p tres p̄mos dies ₓc Nūcūq3 igiẗ volueritis medicamē applicare applicetis ab extra q2 post tres p̄mos dies medicina nō h3 locū dandi p os lic3 applicacō ut p̄dixi p emplastra et vngenta fieri potest ab extra ₓc Sequitur iam de minutione.

De minucōe apostematū notādū ꝙ coꝛp⁹ humanū in tres diuidiẗ regiones ₓPꝛima ē in capite q̄ regio est in q̄ dn̄anẗ sēsus intellctūs et racio Cur ergo pedica circa pedē inferius sentit eo ꝙ vadit p venas artēas neruos ꝛ anchas coꝛpis a capite sensus sensitiuus ꝛ motiuus ad pedē ergo si apostema generaẗ in collo aut retro aures tūc immediate apiatis venā cephalicā supꝛa pollicē situata3 manu in vtraq3 apposita Et si iuuenis ē infra uł citra xx ānos tūc minuat minus Si senioꝛ tūc plus Et sic iuxta etatē hoīs sāguinē minuas Et si de vtraq3 cephalica minuē vultis tūc itrū minus effūdetis sāguinē Si aūt fuerit apostema in hūeris uł circa uł sb acellis tūc minuatis medianā aut pulmaticā aut penes puū digitū ptis aduerse iuxta etatem hoīs plus uł min⁹ minuēdo Et hec scda regio incipit ab hūeris et t̄minaẗ vsq3 ad cingulū seu pudibūda Et illa regio vocaẗ spūs vite q2 coꝛ et spūs vitales i eo claudūẗ ꝛ circūcirca costas ꝛ q̄si scutū ꝛ clipeū circūdedit natura hoīs ex disposicōe sūmi creatoris ut coꝛ sūme custodiaẗ Quia est mēbꝛ nobilissimū p̄mū viuēs ꝛ vltimū moriēs q̄re pes nō viuēt nisi spirit⁹ vitales a tłi ꝛ supioꝛi regione illic trāsirēt viuificādo pedes et cetera mēbꝛa coꝛpis Tercia regio incipit a genitalib3 et trāsit vsq3 ad plāta3 pedis Si q̄s ergo

apostema generatur in collo ... cefalica vena ...

... humeris fuerit apost... ut supra ... media aut pul... aut penes par... digitum

habet apostema in inguine.i.yn der schoß vñ dicit pe-
stis inguinaria tl'is minuat venã circa talũ inter mi-
nimã pedicã pedis advũse ꝑtis Aut de vtroqꝫ pede iu-
xta etatẽ hoīs magis ul' minus Aut de vena ꝟginali
ꝑtis advũse seu ꝑ diametrũ posita qd idẽ ẽ Et statim
post hoc det sibi de thiriaca ad quãtitatẽ ꝑue nucis Si
fuerit iuuenis det sibi cũ modico boliarmeno.i.rottil-
stein ad modũ vni⁹ fabe miscẽdo sit' cũ vno haustu cẽ-
uisie et ebibat tepide post bibicõꝫ seu sũpcõꝫ hmõi la-
uabit os frigido cũ aceto ter ul' q̃ter post statim odo
rabit panẽ tostũ spissum tenẽdo ad nares ꝓpter nau-
seaꝫ ⁊ ne vomit⁹ supueniat Et iacebit in lecto ꝑ duas
horas ul' citra quousqꝫ sudabit Post sudorem capiat
ad esũ paꝝ acetosum.i.geislitcz ader sawers Aut bro
diũ de caseo affũdẽdo parũ aceti Aut comedat cappa-
ris ex aceto Aut auiculas aut pullũ ꝯtusũ Aut perdi
ces Aut fasiones Aut carnes castratas mutonũ Aut
amigdala Aut vuaspassas.i.welische weynber Aut
oua ꝑdita.i.vloren eyer Aut galredas specialit' cũ ali
quid aceti modico Et bibat vinũ lymphatũ cũ tysana
.i.gerstwasser Aut cũ aq̃ rosacea aut vinũ absinteatũ
Aut cẽuiseã absinteatã ⁊ ponat ad cibos suos zinsiber
modicũ cũ aceto Ita ꝙ oĩa q̃si acetosa sint fercula et
fugiat siplicit' dulcia Ita tñ ꝙ tl'ia sit nõ nimiũ dulcora
ta nec nimiũ acetosa Quia mediũ tenuẽ bti Et iaceat
in lectõ nõ nimis calido sꝫ tꝑato Et añ oĩa preuideat de
anime sue salute ⁊ medicina scꝫ de ecclesie sacramentis
qm̃ ꝑiculosa ꝯtagiosa et mortifera ẽ egritudo ⁊ pestis
fallibilis Eciã potest auiculas uel carnes recentes ex
coquere cũ pomis acetosis siluestribꝫ Si aũt habuerit
multas sedes per dieꝫ absqꝫ medicina tũc decoquat de
coctanis aut piris duris ul' panem seu tortaꝫ subcine-
riciam ul' tostam panis cum medicina superstillatam
Et sepius manducet per diem ꝛc

Si fuerit in ing[...] In der schoss

Remedia contra pestilenciam

Signa p q̄ scirē poteritis vtrū egrotus supuiuat ul' morit̄ pmo si infirmus habeat mltos sedes abs medicina supnaturalit̄ Aut vomitus aut diūsus sudores et post nō aleuiat̄ ē signū mortis Itm̄ si incidit in frenesim aut fatuitatez ita q̄ sensu et rōne et intellectu delirat et oculis annuit et infra terciū diez uel vltra euenit Itm̄ si nō potest dormire et ꝯtinue se ꝓicit de loco ad locū et q̄rit diūsa loca reqei Itm̄ si non comedat ꝓstratus et pdidit apetitū saporis cibi ꝛ po t' ꝛ deīde nō vtit̄ modul' loq̄le nec reformat̄ nec alleuiat̄ ꝫc oīa sūt signa mortis et cōmūiter morit̄ septima die ul' citra a die et hora incepcōis sue egritudinis q2 in il la die ī acutis febrib3 laborat Et ē sibi dies cretica seu terminacōis .i. finis egritudīs q̄ termiacō seu exitus egritudinis aut fit p sudorez sepissimū aut p sedes aut p vomitū aut p fluxū sanguinis per nares ꝛc Itm̄ si pe stilentic' durauerit p vij dies tūc est ꝛ erit melior spes de sanitatis eius recuperacōe Sz pestilēticus nō intra bit balneū nec aurā turbidaz sed manebit in q̄eto loco et p̄uato quousq3 reformabit̄ in corpe .i. ad pfectaz cu ram pueniat ne recidiuet .i. itrū cadat in egritudinem peiorem et essent nouissima peiora p̄orib3 qm̄ recidiua passio erit semp deterior p̄ori ꝛc Post vero septez dies ul' septimū diem apponat sibi emplastra supra aposte ma sc3 emplastra oxicrocij sup vnū panniculum calide Aut vngentū de pinguedine anseris ul' porcelli aut vz si cū butiro maico siue sale cū modico croci admixtū imponēdo duo vitella ouoꝝ Et qn̄ rūpitur lauabitis vulnus cū melle et aq̄ tepide bulita p̄us Et si rūpē nol let hoc vngētū iaz dictū tūc apponatis cepā assataz et oleū rosaceū cū modico croci calide ꝛ rūpit̄ Et sp ī ma ne ꝛ ī sero pt'rupturā apostēatis lauabitis vuln' pesti lēticū cū medōe tepide ul' cū aq̄ mellica .i. mellificata an̄ apposicōz emplastri oxicrocij ꝛ vngēta .p' apostētis vn

Dies cretica
dies tectura

gentū factū de cōsolida radice ꝯtusa cū pīguedine au cina aut porcīa ul' ceruina vrsina anetina aut cū aliq̄bꝫ istoꝝ ꝛc Cōsolida vocaẗ in vulgari beynwelle ꝛc

Signa aūt vite sunt ꝯtraria signis p̄scriptis scꝫ morte̅ inducēcia Ut si alleuiaẗ post sudores Si bn̄ dormit in nocte In die aūt nō pmittaẗ dormire Itm̄ signū bonū si hꝫ appetitū comedēdi Si est boni coloris in facie et sensu rōne ꝛ intellectu nō diuagat Et pestilēticꝰ sp̄ in cibis et potibꝫ moderate debet viuere ꝛ solaciosus esse nūq̄ȝ iracūdus Eciaꝫ effugiat forteꝫ potū crudos fructus pisces lacticinia medoneꝫ ꝛc sed vtaẗ hijs ferculis supradictis ꝛc

Animaduītite exquo ex humiditate ꝛ humoribꝫ peccā tibꝫ ꝛ sanguine corrupto generāẗ pestes et dīūsi morbi Oportet ergo q̄ humiditas illa et humor peccans seu sanguis extrahaẗ p̄ fleubothomiaꝫ ꝛ p̄ purgacōes ꝛ recepcōes pillulaꝝ pestilēcialiū qm̄ ꝯtraria ꝯtrarijs curanẗ hec regl'a verificaẗ tā ex ꝓhecia qm̄ p̄hia Species aūt ꝯfortacionis cordis sunt vicꝫ cinamomū cariofuli czitwar mastix muscat crocus būglossa barrago et cetera Itm̄ pestis morte circumdata Caput expellit Cor et epar expellit Et hec sunt membra principaliora Igitur cerebrū seu caput expellit retro aures si ibi fuerit fleubotomabit cephalicā Cor expellit sub ascellis .i. sub brachijs minuat de vena pulmatica Epar expellit ab inguinarijs .i. circa pubes ul' genitalia tunc fleubotomabit circa talum pedis aut circa paruaꝫ pedicam Sꝫ tu maledicte ydeota medice deperdite frigida ne ponas nec repcussiua sup̄ apostemata qꝛ venenū ꝯsauice corpus subintrat inficit et necat hominem qd cū difficultate est expulsum fortem per virtutem Tu eris interfector pauperis infirmi Item loco thiriace pauperi dabitis boliarmeni id est rotelsteyn quod habent carpentarij bulliendo cum aceto modico et aqua

m

Contraria contrariantur.

Spe̅r confortan cordis

Cephalica vena

boliarmeni Rottseyn q̄ hnt carpente

fluminis et ecce thiriaca paupm bibita ꝯtra pestilen‑
ciã valet Nam repellit ꝑ vomitũ venenũ a corde si nõ
ꝑ vomitũ saltem per digestionẽ ⁊ secessum qd et thiri
aca diuitum facit seu operat̃ Itm̃ in pestilẽcia valet lo
cio pedũ in sero añ introitũ lecti cũ aqua calida in qua
buliuit camõilla aut fenũ grecum affũdẽdo modicũ a‑
ceti ul' vini et sic calide sursum et deorsũ pedes tergant̃
et lauant̃ cũ panno lineo grosso ⁊ mõo nec nõ solia pe
dum cũ sale bñ ꝯfricent̃ ⁊ lauent̃ Sz tpe estus et calo‑
ris intẽsissimi lauabitis cũ frigida aq̃ in q̃ buliuit fe‑
num grecũ cũ affusione vini ul' aceti Ad maturãdũ vl
cus ul' apostema ℞ de quolibet modicũ min⁹ aũt cro
ci oleũ oliue crocũ cũ rosis buliatis sil' cũ malua appo
nendo cepas bulitas et eybesch krigisbew Continue
bñ mouẽdo tãdiu quousqz fiat ad modũ pulmẽti Ad
datis butir maicũ duo coclearia ul' minus inyciendo
vnũ puũ coclear de sanguine porci ul' pocius pullorũ
mediũ puũ coclear ul' minus misceãt̃ sil' ⁊ apponãt̃ cali
de in sero ⁊ mane sup apostema Si aũt fluxerit aposte
ma saniez emittẽdo tũc lauabitis vulnus apostematũ
cũ aq̃ in q̃ buliuit ul' decoctũ sit mel apponendo de pul
ueribz aluminis cõbusti et post loturã apponatis hoc
infra scriptũ vngẽtũ sic factũ ℞ bernsmalcz hirschen
vnslet ꝯtundatis hec duo et buliatis in aq̃ fluuiali ra‑
dices sanickel sindaw wuntkraut wintergruen buliẽ‑
do quousqz fuerit mollia post hoc ꝯtũdant̃ sil' in mor‑
tario bñ quousqz fuerit ad modũ pulmẽti ul' ꝯteratis
in glebatesta .i. teretesta post ꝯtusionẽ ul' ꝯtricõz misce
atis in frixorio ul' patella cum p̃fatis duobus scz bern
smalcz et hirschẽ vnslit apponẽdo igni lẽto p̃mo deinde
magis ⁊ magis addẽdo de cera recẽti i q̃ntitate ut emit̃
ꝓ duobz ul' tribz denarijs ⁊ olei lini tria coclearia mo
uendo bñ minus q̃ ad q̃rtaz partẽ hore Tale vngẽtũ
ponetis quantitatez ꝓut sufficit super vulnus aposte‑

matis fluens vicȝ post locoȝ put supra est expressum in mane et in sero calide Aliud residuū reseruetis vsui ꝛ valet ad multa alia. hec Albicus archiepūs pragen̄ Doctor et magister vtriusqȝ iuris ꝛc

Sequunt morbi cōtagiosi ab vno hoie ad alium trāseuntes inficientes et mortē inducētes natu re humane dicunt ꝯtagiosi a cō qd est sil' et tā go is q̄si sil' multos tāgēs Igit nō loquimini cum eis nec balneamini qꝛ solo anhelitu inficiūt hominē Qui scȝ morbi ꝯtagiosi habent in hijs metris Febris acu ta thisis scabies pedicon sacer ignis Antrax lippa lep̄ frenes ꝯtagia p̄stāt Exposicō est talis Tysis die dar re adir keichen. pedicon. i morbȝ caduc⁹ Sacer ignis .i. sancti anthonij incendiū Antrax. i. apostema Lippa .i. fluētes ocli et prurigine ꝛ sanie innixi Frenesis. i. de mencia vnsynnykeyt adir toricht Itm̄ notādū ꝙ circa mutacōȝ aure ꝛ aeris intemperiē ut plurimū infirmi et egrotātes moriunt qꝛ tūc acuta febre et egritudine palisi calculo ul' tussi ul' colica opprimunt et circa noui luniū ꝛ opposicōȝ lune magis quaciunt infirmitate pe stifera ꝙ alio tpe ꝛ pocius in nocte ꝙ circa crepusculū multociēs moriunt ꝙ de die Nota hos vsus Sūt se ptez cara aut cara ul' qꝛ rara Balsamus ambora thi rus lignū aloe camphora muscus Isti odores sūt cali di istaꝝ reꝝ p̄ter camphora q̄ infrigidat vbi aūt bo num facē volueritis et fieri calorez aliquā rem de hijs sex capiatis et spectat ad dn̄os et diuites sed infrigi dari qn̄ vultis addatis cāphorā ꝓspiciētes caute Ista sūt signa in quibȝ valȝ. i. bonū ē aperire venas ꝛ effū dē sanguinē peccātez in corpus ut patet in hijs vsibȝ Ar li de vena bn̄ fundūt vrna sagitta Can ta pis vir media sūt cetera mala Pro quo nota qn̄ signū qd re spicit caput dn̄at tūc minucō nō debet fieri de cephali ca Exempli gracia Aries est signum quod respicit ca

put si instat luna regnante in tali signo non debet fieri fleubotomia nec minucō sanguinis in cephalica et est consilium salubre Nam si quis haberet vulnus ad caput et luna esset in ariete aut talis moritur aut si supuixerit nunq̄ fiet bene sanus s3 incedit tamq̄ vesanus et incurrit demenciā quia est mortale vulnus et si puū fuerit nō euadet laqueum impedimenti suorum sensuum S3 si luna esset in alio quocunq3 signo nō esset sibi mortale vulnus Quare discrete inuestigetur qñ volueritis minuere in quo signo sit luna Nam si volueritis minuere cephalica3 et luna est in ariete tunc consequimini nocumētum capitis ut supra dixi aut moriemini Itm̄ nota et valet notabile ad hoc si quis habuerit apostema pestilēticum retro aures talis nō tangat venam cephalice Quonia3 est regula astronomicalis seu in astris que dicit nō tangas membrum corpis signo existēte in luna respiciēte t'le sc3 mēbr̄ gracia exempli ut si hodie essemus in signo geminis sic dicto ita q̄ luna esset in tali signo tunc nolite minuere in brachio q̄a gemini respicit brachia sicut aries respicit caput et sic de alijs ut habentur in hijs metris Aries thaurus gemini cancer leo virgo Libra scorpio sagittargus capricornus aquarius piscis Ex hijs concludo q̄ nullus discretus minuat sanguine3 nisi prius interrogauerit alium sciēte3 signa in astris seu astronomicalia vic3 in quo signo sit luna et consideret an signum respiciet membrum de quo minuere intendit quia sic tunc postponat minutionem ad alium die3 Itm̄ querat an luna sit circa opposicione3 aut prope nouilunium quia tunc iterum nō val3 apercio vene ut habetur in hijs versib3 Ante diem quintū post vicesimum quoq3 quintū Vene parcatur quia minuens debilitatur Item post minucionem sic viuere studeatis ut patet in hijs versib3 ociosorum et diuitum Prima dies vene tibi sit mode-

ratio cene Altera leta dies tercia tota quieta Quarta petit balneum quinta discūbere multum Sed tamen necessitas frangit legem et cetera

Modus meus practicandi in pestilencia fuit ut quando visitaui pestilenticum et vidi in eo forcia accidentia ita ut propter nimium dolorem clamauit et non potuit habere aliquam requiem festinaui cum minutione modo quo supra dixi post hoc sine omni vsu cibi et potus dedi ei thiriacam et si antiquus fuit et fortis dedi de thiriaca vnam paruam nucē cum media nuce parua ꝛ posui ad olliculam affudi vino in quo buliuit tormentilla aut ruta aut cum cereuisia aut cum aliquo istorum et vnum bonum haustum infudi ad picarium et miscui bene simul et calefeci modicum semper et continue mouendo et dedi pacienti calide bibere Post hoc mandaui ut os suum lauaret cum aqua frigida aut cum aceto bene et sepius et iaceret in lecto se bene cooperiēdo ad vnam aut duas horas donec sudor eum inuasit post sudorem paulatim exposuit vnum pedē et manum tergendo bene a sudore Post hoc surrexit et comedit ferculum acetosum ꝛ bibit vinum lymphatum tali ex aqua in q̄ buliuit ruta aut saluia aut absintheum thisana id est aqua ordei si homo fuerit fortis et senex uel annosus plus accepit si iuuenis et debilis. minus

Item si iuuenis habuerit apostema qui fuerit circa viginti annos tunc minuebat de venis iam dictis ad q̄ntitatem prout supra docui et post minutionem statim dedi ei thiriacā et boli armenum ut vnum pisum ul' parum vltra et de thiriaca in quantitate vnius parue nucis miscui cum vino uel potu ad vnum haustum et calefeci modicū miscēdo sil' ꝛ dedi pacienti tepide bibē sic in lecto iacēdo ad vnā horā itrū vsq3 sudor exiuit ꝛ post sudorē nō statim cōedat aut bibat s3 expectet ad

mediam uł quasi horā nec aliqualiter refrigescat tūc
dedi mūdificancia sanguinem ut brodium de caseo nō
putrido nec nimis salso sꝫ caseū nō exp̄ssi attn̄ brodiū
ꝑ se sorbeat affūdēdo modicū aceti aut agreste nā ace
tosa valēt i pestilēcia Aut cōedat pullos iuuenes aut a‑
nic'as aut carnes arietinas capnas vitulias agnelli‑
nas mutonū aut farcimina seu extremitates boum seu
mutonū aut galredā cū paucis spēbꝫ ⁊ modicum aceti
aut lac amigdalaꝝ cū pultibꝫ ordei uł auene uł swadē
uł reyꝫ uł aliquod istoꝝ Jtm̄ vuaspassas aut rosinken
aut rapulas recentes olera recentia aut pulmētarium
Qn̄cunqꝫ volueritis dare thiriacaꝫ ad bibēdū tūc co
quatis cū vino aut cū cēuisia diptamū aut tormentilla
aut ruta et bibat ꝯtra venena tepidē Si pestilētic⁹ post
recepcōꝫ thiriace habuerit nauseā tunc lauabit os suū
taliter ut supra est determinatū aut tenebit aī os pa‑
neꝫ tostū nigrum spissum ut supra saporē panis ⁊ ca‑
lorē attrahēdo ꝑ spiritū sui anhelitus ⁊ caput circūli‑
gādo cū pāno lineo in acetū uł vinum uł aquā rosace‑
am intinctū calidē et cessabit nausea ⁊ vomitus Jstum
modū seruabitis in omni bibicōe ⁊ comestione ⁊ sum
pcione thiriace et boliarmeno aut recepcōe q̄rūcunqꝫ
medicinaꝝ si necesse fuerit tpe egritudinis Et si quis
post recepcōꝫ thiriace aut boliarmeni sudare nō pos‑
set recipiat flasculā et impleat cū aq̄ calida ⁊ inuoluat
panno lineo ⁊ ponat ad lectū circa solia pedū. uł poci⁹
ponite supra pectus et laterē calefactū inuolutū pāno
lineo ⁊ ponatis ad solia pedū ⁊ infallibiliter sudabit ⁊
iacebit in sudore ad mediā horā uł paulo pl⁹ tollerādo
sudores postmodū se absterget a sudore ⁊ hoc est veꝝ
si virtus in pestilentico fuerit fortis

ed qꝛ supius feci mencōꝫ de signis sodiaci et a‑
stronomicalibꝫ in quibꝫ valet minucō ⁊ in q̄bꝫ
nō silr̄ i quo mēbro corpis signo respiciēte illō

membꝛ̄ ut in ariete qd̄ respicit caput non valet minu
cio seu apercō vene de cephalica nec in thauro qꝛ respi
cit collū nec in gemini qꝛ respicit bꝛachia et sic de aliȷ̄s
Quare ergo ꝯuenient hmōi signa planetaꝝ hic docēt
ries est pmū signū calidū et siccū oꝛientale re-
spiciēs caput oculos aures Itm̄ tharus est si-
gnum scdm terreū.i.siccū maliciosū ꝛ melanco
licū respiciēs collū guttur Itm̄ gemini est signū cali-
dum et humidū sāguineū respiciēs manus bꝛachia et
dicit̄ signū occidētale Itm̄ cancer ē signū frigidū ꝛ hu
midū septētrionale respiciēs pectus pulmonez et sto-
machū Itm̄ leo est signū igneū malū nō valēs pꝛo mi
nutione sanguinis et ē signū meridianū respiciēs coꝛ
et neruos latera ossa ꝛ tenera Itm̄ ꝟgo est frigidum
signū et siccū melancolicū meridianū respiciēs ventrē
intestina viscera Item libꝛa est signū occidentale cali-
dum et humidū respiciēs vmbilicum doꝛsum anchas
coꝛpoꝛis Itm̄ scoꝛpio est signū celeste frigidum et hu
midū septentrionale respiciens anū et vesicam Itm̄ sa
gittarius est signū igneum oꝛientale calidū ꝛ humidū
respiciens femoꝛa crura spinaz doꝛsi Itm̄ capꝛicoꝛnus
est signū meridionale terreum et melancolicū frigidū
et siccū respiciens genua artereas neruos Itm̄ aqua-
rius est signum occidentale calidū et humidū et respi
cit sub genubus vsqȝ ad talum Itm̄ piscis est signum
septentrionale aqueum flegmaticū frigidū et humidū
respiciens talum et omnia in pedicis et plantis
Regula ē in astris ꝙ i signis calidis ꝛ hūidis ē bona
minucō dū tl'e signū nō respicit mēbꝛ̄ suū Sȝ i igneis
frigidis ꝛ aq̄is nō valȝ minucō videlicȝ in leone seu in
diebȝ canicl'aribȝ ꝛ ē q̄daȝ stella canicl'a noīata in cuius
pectoꝛe ē stella pua a q̄ denominant̄ dies canicl'ares et
tl'is pua stella vocat̄ canis Ex hȷ̄s dictis colligo ꝙ sp
q̄s discrete q̄rat in quo signo sit luna et ne signū illud

respiciat membrꝝ Eciaʒ si est signū calidū ⁊ humidū .i. sāguineū q̄ tūc laudam⁹ fleubotomiā Sʒ si ē in signo frigido et sicco .i. melācolico tūc nō tm̄ laudam⁹ Et sci tote ꝙ tpe pluuioso et niuis nō valʒ minucō nisi neces sitas magna incūbēt que necessitas frāgit oēs regl'as astronomicales eciā oīm sciēciaꝝ tūc q̄libet minuē po test necessitate cōpellēte ut si apostema est pustula aut vlcus aut aliq̄ egritudo exigēt Itm̄ ad exemplū iuxta ꝑscripta Si q̄s vulnerat̄ i ariete ad caput aut i thau ro ad collum aut in gemini ad brachia ⁊ sic de aliis si gnis zodiacis talis aut morit̄ aut pristinā nō recupa bit sanitaté et sp luna stāte ad oppositcōʒ aut tpe noui lunij aut aure mutacōʒ senciet dolorem Item fleuboto mia est ul' valet intm̄ quātū minucō sāguinis Et ē du plex scʒ electiua et scd̄m electionē ⁊ ibi nō respicimus signa nec regl'as ex astris Et notandū regl'as Prima ꝙ tpe plenilunij ⁊ nouilunij nō valʒ fleubotomia eciaʒ si luna fuerit in bono signo nec in diebʒ canicularibus Itm̄ incidē mēbrꝝ ferro luna existēte in signo illud mē brū respiciēs ē metuendū nec faciēdum Itm̄ luna exi stente in signis igneis plus valet apercō vene q̄ꝫ luna existēte in signis terreis et aq̄ticis Ideo iuuenes in au gmēto lune sūt fleubotomādi Seniores aūt in defectu lune .vn̄ ꝟsus Luna vetus vetēs iuuenes noualuna re q̄rit Itm̄ tpe veris et estatis fleubotomia debet fieri de pte dextra corpis Sʒ tpe autūni ⁊ hyemis de pte si nistra .vn̄ ꝟsus Estas i dextrā autūn⁹ hyēsq̄ʒ sinistrā ⁊c

cutū aut clipeū meliorem nō habetis ꝓ stoma cho vestro nisi bonū regimē cibi ⁊ potus ⁊ pre sertim breuē ⁊ modicā habeatis cenā nō agg̃ uādo stomachū fugiētes lōgā sessionē serotinā nō cra pulose viuētes · ꝟ⁹ Pone gule metas et erit tibi lōgior etas Itrū ꝟsus Ruta in viris venerē dimiuitni muli eribʒ auget Saluia cū ruta faciūt tua fercula tuta Itm̄ raphanū minorē scʒ rubēretich parꝝ q̄d aut omnino ni

chil q2 vomit⁹ facit et eructacões stomachi ꝛ finaliter
destruit ꝛ infrigidat stomachū ꝛ gñat den zod in equi-
tādo vbi loco suo explanabo ut nō incurratis zod In
viā medicīe debetis scire ꝙ ista valēt tpe reumatis ꝓ
stomacho ut de sero añ introitū lcti trāsgluciatis aliq̄
ex hijs mirrā aloe mastix galgan muscat neylkē cina-
momū yngeber czitwar reubarbaꝝ reupōticū muscat
blut de quo septē porciūclas in q̄ntitate vni⁹ g̃na cana-
pi salsādo modicū cū salegēme bis in ebdomoda vcꝫ
scdis ꝛ sextis ferijs cū cēuisia i q̄ absintheū buliuit aut
cū vino aut cū cēuisia ꝯmūi sine absitheo Et habeatis
istū modū ꝙ ad festū assūpcōis btē marie v̄gis facia
tis colligē absiteū cū semie ꝛ depōatis semē ꝛ ꝯseruate
i vno sacc̄o suspēdēdo i comodo vro ꝛ cū res iā dctās
ꝛ icisas volueritis capē tūc eciā de semie absinthei ca-
piatis i q̄ntitate vni⁹ fabe ꝛ trāsgluciatis cū vino cla-
ro aut cū cēuisia duos aut tres ꝑuulos haustus de ma
ne .post hoc comedatis vnā radicē zinsiberis v̄idis
nō bibēdo desuꝑ aut galgā de cariofolo muscat mirrā
nucē muscata de quolibet modicū cum sale sacerdotali
tm̄ q̄ntū sufficit Aut de czitwaro aut de zinsibē sicco et
modicū succaris desuꝑ nō bibēdo Sal aūt sacerdotale
diligatis nā ē mltū laudabile q2 cōpetit stōacho ꝛ hꝫ
mltas v̄tutes de quo informabo loco suo q̄lit laborare
debeatis qm̄ diuersi diūsimode laborāt Faciatis ergo
vnā tragenā cum succario puluerisādo .i. ꝯterēdo res
supra dctās capiatis i q̄ntitate iuxta modū iā dictū.

alnea ꝯmunia nō laudam⁹ nec fiāt nisi raro q2
nō legim⁹ i phica ꝙ hoēs debeāt se assare ꝛ ma
xime hoēs sani. Nam legi añ tpa in vniūsitate
pragen̄ fere xxx annos ꝛ nō vidim⁹ scripta de balneis
cōmūibus nisi artificialibꝫ in certis egritudinibꝫ pro-
pter qd̄ dicimus ꝙ sepius balneari eciaꝫ ꝛ laicis nocꝫ
Racio q2 abreuiat vitaꝫ ꝛ humores sanos et humidū
radicale commouēt ꝛ exiccant seu educunt per sudores

Ideo ytalici lūbardi anglici et sic de aliis nō nisi raro intrāt balnea cōmunia licz pūata et artificiata p se ha bēt et exercēt Inuenta em̄ sunt balnea cōmūnia ppter sutores cerdones fabros ꝛ alios grossos mechanicos q laborādo artificia sua maculāt faciē et quasi totum corpus sordibz defedant ob id nō audēt sic accedere ad psorcia ꝟginū ac mulierꝝ uł eciaz virorꝝ nisi fuerint lo ti ꝛ purgati a sordibz et maculis corpis igit intrāt et inuenerūt inter se balnea cōmunia Et φ balnea multa rasura minucō bachus ꝛ coytus psūmūt vires et fa ciūt hoīes decrescere senes et distortos .patet in hiis metris Balnea pcubitus rasura minucō bachus Hec faciūt hoīes iuuenes esse senes Nota aliq faciūt tantū balneū i wāna sedēdo in aq̄ i q̄ buliuit Romnei fenū grecū beyfuß ꝛc ad modicū tpūs se lauādo a sordibus et post exitū tergūt corpus pāno lineo mōo et grosso intincto in vino uł modicū aceti ut pori eo melius ape riant et humidū radicale peccās in corpus exitū habē possit p poros Et hec balnea sūt minus nociua Itm̄ balneū artificiale sudorosū vaposū cū scoriis bñ igni tis et cū decoccōe ꝛ supfusione certarꝝ herbarꝝ et hoc balneū valet ydropisis et mēbra debilia habētibz post hoc pfundūt corpus cū aq̄ calida et extergūt pāno li neo grosso et aliq pungūt corpus et sic ponūt se ad le ctū Excoquētes herbas seu spēs herbarꝝ cū vino aut aceto aut aq̄ fluuiali cū gichtkraut eybisch krigischew steynmyncze krauszemyncze quendal hewblumen Ro meny bñdicta aut cū aliquo istorꝝ cū poley ysop ꝛc B habetis duo puncta pulchra de opyo et thebayco et dyagredio ꝛ sunt succus vterqz Opyū ē succus papa ueris diagrediū ē succ⁹ herbe de qbz statim dicet De opyo sciatis φ recipiatis qd sit correctū pprie geleszē adir geseimet Item necessitas recipiēdi ipm alias em̄ phibet qñ scz aliqs nō posset dormire ppt aliquē dolo

nea concubi[illegible]

[illegible] balneu[illegible]

herbe p balneo

[illegible] diagredium

25

rem capitis ℞ de opyo et mediū pisum et ponatis in
ter digitos prius ab igne calefactos ⁊ formabitis v-
nam pillulā ponētes ad manū de croco ɔtrito et vnū
florē croci et de pipe et zinsibere ut dimidiū granū ca-
napi aut cum solo croco moueatis pillulam in manu
et transgluciatis cum antiqua cereuisia in estate fri-
gide in hyeme tepide faciendo duos aut tres haustos
Et lauabitis pedes sursū et deorsum in hyeme cū cali-
da aq̄.in estate cū frigida in q̄ buliuit Romey krigisch
hew et cetera ꝑut s̄ Et desero añ introitū lecti circa
p̄mā horā noctis pillulas p̄dictas transgluctetis uel
post p̄mū somnū et postea itrū qñ fuerit necesse trans
gluciatis vnā tm̄ iuxta modū prescriptū alias nō re-
cipiatis multū qꝛ opyum infrigidat eo qđ est papaue
ris succus Dyagredij aūt succus est laxatiuus de quo
tp̄e ɔstipacōis aut reumatis aut p̄aliꝭ recipiatis vnū
granū frangatis in q̄tuor ptes .i.porcōes ꝑut de dya
gredio et trāsgluciatis post p̄mū somnū et non in se-
ro Racio quia in sero stomachus repletus est crudis
cibis et potibꝫ que impedirēt opacōꝫ medicinaleꝫ cor-
poris Aut ℞ pillulā nostrā loco istarū rerum Sꝫ albi
cus ɔsulit ut eaꝫ ul' eas recipiatis ut vnū granū diuisū
in quatuor ptes et de sale sacerdotali ad p̄uā mediā
nucē et trāsgluciatis post primū somnū et nō in sero
Racio qꝛ post p̄mū somnū coctus iam aliqualiter a
crudis vaporibꝫ sedatus et ɔsūptus et in nutrimentū
corpis ɔūsus et in aliqua sui pte p digestionē exiuit p
posteriora tūc em̄ medicina habet locum opacōis tra
hēs p superfluos humores peccātes extra exiccās reu
mata et purgādo corpus Ex hijs ɔcludo ꝙ medicina
laxatiua aut debet dari ad purgacōꝫ post p̄mū somnū
aut de mane ⁊ nunꝗ sero Itm̄ semp post medicinā la-
xatiuā anteꝗ infirmus comedit aut bibit debet ei p̄us
dari ɔfortatm̄ ut sunt zinsiber viride aut galgan cū sa-
n

Dyagredij succ
tempore reumatis a
lib.

Medicina laxa

25

le sacerdotali desup nō bibendo melior medicina et cau tela balneorum pro palisi et iudicia balneorum propter dolorez neruorum et arteriarum venarum et ancharum corpis q̄ sunt re plete malis humoribz peccantibz in corpus modo quo presscripsimus clarius quomō balnea aq̄a mollificant et nocēt nature qr amplificāt neruos et venas replent sua humidicate et humectacōe et ideo augent dolorem egrotanti Sz balnea vaposa sudorosa p euaporacōz et sudorez extrahūt et expellūt et exiccāt humores peccan tes et minuūt palisim ydropisim reuma et sic de alijs put s̄ Ideo balnea raro fiāt in quindena semel ad ma ximū qm̄ ista exiccāt balnea scz vaposa sudorosa mo tus labor abstinētia et moderamen cibi potus somni sessionis zc Naz in omibz habeas modū qr modus est pulcherrima Vtus D moueri laborare iocūdari absti nentia sūma medicina Naz iocūdus animus facit flo ridaz vitā et etatez Tristis spiritus exiccat ossa et me dullaz ossiū ymmo humidū radicale naturale confundit et totā vitaz corrodit et post pauca morte superuenta ad terrā compellit subintrare Naz calido et humido temperato in quo consistit vita nostra restat vitalitas Quare multū comedētes et bibentes coeuntes et ira scētes extinguūt humidū radicale quo extincto mors est in olla Quare hec supradicta vite nostre cōtraria fugiatis tanq̄ inimicum zc

De seminibz nota Ista semina infrascripta come sta iuuāt naturā mitigāt palisim frangūt cal culū corrosiones et obtusitates pectoris et pre cordialiū et dolorē capitis tempant iuuāt et in meli⁹ re formāt Et non sit cura si de vno plus fuerit q̄ de alio Et sūt que sequunt scz Anif tilsomen venchilsomen co riandir sprinkorner kressensomen pariskorner kubebē Siler mōtanum .i. firmitat ciminum petersiliensomen wermutsomen nesselsomen colligant et corrigantur sic

bene a stipulis et ponãt in acetũ ex vino uł bono potu
ꝑ quatuor dies et noctes et seruent in pixide ne vadat
vias vapor cũ odore et ut ṽtus nõ resoluatur
e pillulis nota ↄsequenter quas sic laborabitis
℞ vnaȝ aut duas tpe mutacõis aure et aeris
intemperie et opabunt sine omi igne vicȝ crist-
worcȝ hermodactili mastix bedellij euforbij serapini
mirre spicanardi aloe olibani reubarbaꝝ scorax liq̃da
gũmi arabicũ succus liq̃ris Ematis de quolibet vnũ
scrupulũ in apotheca ↄtundatis sił sine igne in morta
rio post bonã ↄtusionem addatis quatuor aut plures
guttas vini in quo buliuit palitica .i. gichtkraut vñd
wermutsomen et forment pillule cũ scorace liq̃da pue
et mediocris quãtitatis et mirabiliter ↄferũt in passi
onibȝ corpis alleuiamẽ Et has pillulas sumũt aliqui
ptꝰ p̃mũ somnũ cũ vino ĩ quo buliuit arthetica krauß
mincze steynmincze et benedicta ꝛc
eclaratio balnei ex hijs prehabitis venio ad de
clarationeȝ balneorum. nã balneum debet esse
competentius hominibȝ egrotantibus scilicet
vaposum sudorosum et aliquando cũ speciebȝ in wan
na ℞ tũc vinũ leue buliatis ĩ eo herbas istas videlicȝ
atrich gichtkraut quendil bebirgeil krigischew poley
Romey kraußmincze buliendo ad mediam horam et
super scorias fundatis succum talem ponentes easdeȝ
scorias ignitas seu ferramẽta grossa candida ante et
retro in balneolo uel doleo caput superius extrahen-
tes ne vapores ascendentes cerebrum cõfunderent vi.
uel iiij ad quamlibet partem Et sudores extergatis ca
put ipsum cõfricantes cũ rubenretich incisum in par-
uas porciones tres rapas ꝛ ↄtundatis simul ad mo-
dum salse addẽdo grana iuniperi ad vnum coclear et
cum tali re tergatis et vngatis caput ab ante et retro
sursum et deorsum simul et solia pedũ cũ sale ex aceto

o

vini ul' simplici bñ ꝯfricacõn et ad lapidem arenosum tergẽtes Et nõ sit cura si modicũ mordificabit q2 per hoc vapores extrahẽdo sudorem educit et humidita-tes peccãtes suã p vim expellit et poros forcius apit et p hoc humidũ supfluũ peccãs corrigit et medicina et ꝯfortantia humidum radicale eo melius subintrare posset palisim et alia nocumẽta corpis sedãdo Aqua ꝯtra palisim et est efficax medicina et in mltis egro-tãtibz approbata in mane post balneum sudorosum va-porosum de quo supra ℞ kalcos siue lixiuium forte vnã ollam magnã plenã cupreã imponẽdo cimẽtũ vi-uum nõ extinctũ ut duo oua Itm̃ de alaun ut vnũ ouũ de sulphure ut terciã ptem vnius oui Item weitasche ut duo oua de sale ꝯmũi ut duo oua de galiczensteyn ut vnũ ouũ et weynstein ut mediũ ouũ ꝯtundant et buli-ant simul ad vnã horaz affundẽdo acetũ vnã quartaz et calide intingat pannus lineus ul' pocius laneus p-pter calorẽ et circũliget membꝝ inflatũ ul' paliticũ et sudorosũ hic pannus laneus sit alicuius coloris et ha-bet naturã calefaciẽdi mẽbra et retinẽdi calorez tñ lau-darem si loco aceti funderetis vinũ ꝛc

Claretũ fit cũ speciebz optimis et odoriferis qs in via medicine poteritis bibẽ sero ꝛ post pri-mũ sõnũ trãsglutiẽdo pill'as p̃dictas ꝛ ĩ mane ℞ galgan nucem musca cariofulos encian zinsiber ci-namomũ incidant in paruas porcões et cum sale sa-cerdotali comedatis addẽdo de nabilworcz .i. tormen-tillã aut brostworcz Sed ad claretũ ponatis spicanar-dũ reubarbaꝝ macis et similiter ad pillulas nostras ponatis reubarbarum et spicanardum Diligatis ca-lorem temperatũ quando sentitis frigus et aeris intẽ-periem iacendo in stubella leniter calefacta et cussinu-lum seu sacculũ cum speciebus et herbis propter reu-mata supponatis cussino dormicõis ꝛ ĩ mane modicũ

calefaciendo apponatis naribus attrahendo odorem
talis odor exiccat reuma et ꝯfortat caput et omnia in
teriora rectificat Et tp̄e mutacōis aure similit̄ in dor
mitorio vestro habebitis ollā nouam uł testā cum ci
neribꝫ et carbonibꝫ ignitis ꝓicientes ad eosdeꝫ thymi
ama aut mirrā aut albū thus aut grana iuniperi aut
lauribaccas tm̄ quantū sufficit aut alipta muscati aut
storacem dictā calamitam modicū aut aliq̄d istoꝝ ꝛc
ocio capitis nō fiat nisi an̄ prandiū uł an̄ cenā
duabꝫ horis post locōꝫ tenebitis caput calide
supraponēdo sacculū p̄dictū cū speciebꝫ ⁊ her
bis circūligando panno lineo circūquaqꝫ quousqꝫ ex
iccent̄ capilli Et ponatis ad lixiuiū winterblumen ro
mey spicanardū rosas siccas krigischew ciminū pa
rump croci terrestris hec sit̄ ligādo ad sacculū impo
nendo lixiuio affundēdo mediū nossellū aceti uł poci
vini ut pori melius aperiant̄ et ut odor herbaꝝ seu spe
cieꝝ cicius subintrare possint caput ꝯfortādo bulīedo
simul ad quartā parteꝫ hore deinde excipe et exp̄me ⁊
suspende in comodo ad vlteriorē vsū Et scitote ꝙ vi
no uł aceto in medicinis vtimur ab extra i applicacōe
qꝛ sunt apitiua poroꝝ et penetratiua et sine eis vix uł
nunꝙ aliqua medicina ab extra applicat̄ et est cautela
magistralis Nam clarius doceo nam ista duo scꝫ vi
num et acetum ut predixi sunt apitiua pororum et pe
netratiua ut scilicet medicina per poros ingrediens
faciat meliorem operacioneꝫ et velocioreꝫ medicine cō
fortacionē venis neruis anchis et medullis subintra
re ipsos seu ipsas rectificando quia in calida causa vi
num et acetum penetratores sunt id est aperientes po
ros cutis vbi applicant̄ ab extra et vim medicine sub
intrare facientes Sic eciam sal cum aceto mixtum cali
de et solia pedum confricando aperit poros cutis et
vapores humiditates et humores peccantes expellit

et extrabit. hec albicus Jdem operatur cōfricatio et extersio membrorum resoluens et euaporans humores peccantes in quali et in quanto etc Vinū est multiplex scilicet simplex et compositū scilicet olantweyn salbenweyn wermutweyn rosinariū weyn basiliconweyn Ista sunt medicinalia et vina cōposita Namque modice et moderate sūpta .i. pauca in quantitate bibita sunt miro modo cōfortancia membra principaliora de quibus supra Item quicquid bibitis hoc morose et quasi sugillādo seu filādo bibatis Plus enim extinguit huiusmodi bibicio moderata sitim et prosunt nature et afferunt sanitatē quam immoderata magna sepissima potacō ad modū boum et tēpore frigoris parumquid calefaciēdo sed in estate frigide bibēdo Itm̄ inter omnes salsas hec est bona salsa de sinapi cū vino laborata et nucibus auellanis granisque iuniperi apponēdo sal sacerdotale et poteritis vti ea ad omnia cibaria mense apposita Aut salsa de mastix aut salsa cū cepis laborata et cū bonis speciebus Aut salsa de knobeloch cū nucibus magnis et albo pane vel cū merretich affundendo tempore carniū brodium de carnibus recentibus Aut salsa de granis iuniperi aut raphano maiori etc

Vngentū cōtra paralisim Rx vngentū fustis vngentum dialtee agrippe ana vncia semis oleorum vulpinū et tercium olei nardi costini rute ana dragmā vnā misc. addendo oleum balsami artificiale modicum propter odorem suauissimū et alia vngenta scripta habetis ab an singularia et particularia Si materia fluxerit ad membrū corporis hoc videbitis quod vene et nerui sunt referti ad modū salluciorum Si peccatū fuerit in sanguine tūc apponatis ventosas non in loco doloris sed super genu ad infra per quinque digitos duas ventosas vnam in parte domestica .i. versus ad pedem ab intra et aliam in parte siluestri id est vsus ad

pedem ab extra prout modus patet racioni Illa loca
vētosaꝝ secabitis bene cū fleubotomo ꝓut habetur in
cōswetudine hic in patria aut minuatis modicū de ve
na virginali aut prope paruam pedicaꝫ pedis que di/
citur saluatella in parua quantitate signo bono occur
rente non respiciens membꝛꝝ tale et ut nō sit cōiunctio
lune nec oppositio eiusdeꝫ et hoc dictum intelligat vnꝰ
quisqꝫ si materia fluxerit ad pedem Sed si ad manus
fluxerit tunc apponatis ventosaꝫ vltra cubitum eciam
ab vtraqꝫ parte scꝫ domestica et siluestri. qꝛ talis mi/
nutio extrahit humoꝛes peccantes et sanguinem pec/
cantem et reuma quod influxerat naꝫ a stomacho pꝛo
cedit talis egritudo male digerendo Stomachus aūt
nimium repletus qui est coquina coꝛpoꝛis dirigit hu/
moꝛes crudos ad caput qui vltra diffundūtur per stil
las ad membꝛa et vbicunqꝫ fluxerit per reumata ge/
nerat aliquod malum coꝛpoꝛi de quo per pꝛiusscripta
edocui. Ideo purgabitis vestram coquinam per
suppositoꝛia et pillulas Et in mane ad calefaciendum
eum et confoꝛtandum cuꝫ rebus medicinaliter factis
scilicet galgan muscat ⁊c cum sale sacerdotali Caput
vero cum kubebis sirmitat tylsomen venchelsomenn
Aut componatis ambo simul taꝫ pꝛo stomacho ꝙ ꝓ
capite apponendo sal sacerdotale capiendo in mane et
sero prout supꝛa docui simul pillulas nostras que am
bo membꝛa vestra foꝛtificant seu confoꝛtant Aut appo
natis naribus ul̾ vno nari vnam lanaꝫ vngendo oleo
balsami artificialis et tempoꝛe noctis intrudatis vno
nari et altera die alterū narem semel aut bis in ebdo/
mada capiatis radicē vnā scilicꝫ bertrā loco pillulaꝝ
trudēdo ad narē et purgabitis radicē bñ cū cultello ⁊
tenebitis in nari ad q̄rtam ptē hoꝛe Aut trahatis ad
nareꝫ istos pulueres per pennam scꝫ bertram pfeffer
nyszeworcꝫ pipenel rauten ⁊ nō sit cura si de vno plus

fuerit q̄ꝑ de reliquo Et ꝓ vna vice recipiatis in quan
titate pue nucis dimidiū trahendo p nares fortiter q̄z
tūc velocius intrabit ad cerebꝝ illud bn̄ purgādo sta/
timqꝫ post hoc moueatis caput frontē et nasum supe
rius ⁊ inferius ut reumata velocius fluāt Et post hoc
cussinus teneat̄ ad nares odoreꝫ attrahendo et statim
cussinus specieꝝ herbas retinēs teneat̄ et supraponat̄
cussino dormicōis tp̄e noctis ꝓpter reumata exiccāda
ut faciūt francigene et anglici ꝛc Sed q̄z stomachus hꝫ
se in corpore sicut erea olla aut caldar pendens supra
ignem ut̄ inter ignes duos sic stomachus habet se int̄
duos ignes eū calefacientes ut digestio bona et deco/
ctio potest fieri p successū scꝫ vnus in iecore alter ab e/
pate seu pulmone pcedens pte abutraqꝫ Modo ab ol
la ad cacabū cadūt stille viceūsa ad ollā sic a stomacho
ascendēs vapor peccans ad caput ꝯfundās cerebrū a
quo generāt̄ reumata et vltra stille et gutte ad mēbra
et vbicumqꝫ stillauerit generat malum corpori De qui
bus supra est expressum et sicut mencōꝫ feci de olla ca
cabo et caldari et igne naturali Sic eodeꝫ mō ymagi/
neris de stomacho et capite ꝛc In cibis vestris pro
ꝯfortacōe stomachi capiatis et p̄cordialiū habebitis
istos pulueres in estate yngber cariofolis modicū cro
ci In hyeme loco zinsiberis pip et alia ꝓut supra Et
nō sit cura si de vno plus fuerit q̄ꝑ de reliq̄ Aut si pla/
cet addatis cinamomū aut muscata sed in estate min⁹
ponetis in hyeme plus ꝓpter frigus intensū In esta/
te et in hyeme in prandio et in cena p̄mū ferculum sit
molle et laxatiuū cum petroselino sꝫ in autūno cepas
aut aschlach aut knoblach Sꝫ in fine prādij et cene co
medatis tostam panis aspersum cū sale sacerdotali ꝓ
pter reumata Post animū solaciosum habendo ul̄ ali
quid pre manibꝫ capiendum ad paruā morulam et sic
regimen bonum seruat vitam longam Si dormire nō

...cibis vris p confortac... stomachi capiatis ...s pulueres in estate

...state et hyeme in pra... ...et in cena primum ferculum ...molle et laxatiuum cum ...selino in autumno cepas ...schlach, aut knoblach ... tosta panis asp sum ...sale Sa: ppter Reumata

poteritis et somnũ seu soporem naturalem nõ habe-
tis comedatis vnũ capitellum allei assati in cineribus
cum sale sacerdotali desup faciendo vnũ haustum aut
pillulam opij ꝓut supra docui de succo papaueris cere
uisiam antiquã desup bibendo Sed fugiatis potũ tur-
bidum Que fugere seu sumẽ seu vti debeatis habetis
ꝑ priusdicta Solia pedum tpe doloris et egritudinis
tergatis et fricabitis cũ aceto calido mixtũ cum sale
ꝓut modus et forma superius ẽ expressa locusqȝ dor
micõis vestre nõ sit subterraneus tpe frigoris et ne fe
nestra tpe sereno claudat nec in loco nimis alto a ter-
ra In hyeme habeatis prunas recẽtes in comodo ꝓi-
ciendo thimiama ul' ꝛc de quibȝ supra Sȝ tpe turbido
ꝓpter aurã instabilez et aeris intemperiẽ stubellã ha-
beatis calefactã ibiqȝ iacebitis et sacculũ specierꝫ dili-
getis iuxta regimẽ ꝑusscriptũ. hoc est aũt inuentum a
peritis magistris In cena sitis ꝯtentus in vno ul' du-
obȝ ferculis iuxta modũ descriptum ꝯsideretis que et
quanta mala maledictũ reuma generat ꝛ operat egri
tudines precise sicut pluuia rigida et frigida tpe aeris
et aure intemperiem de media regione sup faciẽ terre
ꝯfundẽs et destruens et ad nichilũ deducẽs nascencia
et fructus terre sic et ꝑturbãs tristificãs egritudines
ministrãs et hominẽ interficiens impmẽs sibi reuma
ta eodẽ mõ intelligite de reuma cum stillis et guttis
suis Item multũ sal et piper consumit reumata et par
ua potacio et ergo sit moderatio cibi et potus somni
coytus et ioci quia omne nimiũ vertitur in vicium Fu
giatis constipationẽ ventris a qua calculus paralisis
et reuma ut in plurimũ ꝓueniũt Racio quia mali hu-
mores ex cibo et potu multo q̃ ꝑ insufficientez ignem
excoq̃ nõ potest dirigunt sursum ad caput et vltra ad
membra confundentes totũ corpus Unde et sequit e-
gritudo et pestes diũse et post pauca mors est in olla

Quod non fieret si cū moderamine viueremus q᷒ tūc superfluū grossum ex stomacho digereret᷑ p bonaȝ digestioneȝ Ergo ꝓpter ꝯstipacōȝ ventris ℞ duas pillulas nostras cū modico dyagridio prout supra posui Tūc si nimis essetis laxus et sedes multas habere incipētis. qđ tunc esset piculosum nature. si diu duraret tūc ℞ modicū duas pillulas ꝓut ē ul' laborabitis pillulas vnā ul' duas sed ꝯsulo tm̄ vnam ℞ de succo papaueris et modicū croci duas flores et fiat vna pillula in quantitate vnius dimidij pisi uel integraliter ut vnū pisum ponēdo ad ꝯcauitatē manus spiritū anhetus ex ore inmittēdo desuper et fiat p ꝯuolucōȝ per digitos t'lis pillula quā transgluciatis an̄ introitū lecti cū cereuisia ul' vino ul' post primū somnū Talis receptio opat᷑ duo facit somnū ⁊ ꝯstipacōȝ ventris laxat ⁊ qn̄ fuerit necesse. recipiatis. alias non. de quo supra est expressum et cetera

eq̄t capitulū oleorū Et reperiunt᷑ olea rute lilij Jusquiani de pillsen castorio bebirgeil vulpinū romey rosaceum oleū lini masticis spicanardi Olea cū quibȝ velitis inungē loca palitica quēadmodū cū vngētis et cū calcos de quibȝ p̄us dixi miscēdo sil' tres ul' quatuor scȝ calide inungatis locū seu loca palitica et desup ponatis calcos cū panno laneo iuxta modum iam dictū Et si fuerit fortis dolor magnus et intensus tūc ponatis miliū torrefactū aut auenaȝ torrefactā aut pulmentū de cimino de torta lini ḡnis iunipi lauribaccas mel ⁊ acetū ꝯtūdant᷑ sil' decoq̄nt᷑ ad modū pulmenti et mitigat doloreȝ Sapientes phi vngebant se oleo oliue mixto cū vino calide ꝟsus igneȝ aut oleo spicanardi ꝛc Qualiter olea fieri debeant de quibȝcūqȝ rebus specieȝ scȝ rosis violis spicanardo ruta saluia ꝛc Recipiatis vos paupes oleū lini et rutā secādo ad minuta seu porcōes Aut rosas similiter secādo ꝛc q̄bȝ

bene sectis ponatis ad vnum vitrum tempore caloris
affudendo desuper oleū lini et si est magnum vitrum
ul' paruū recipiatis de ruta ul' rosis et repleatis vitr
vsqz ad quartam partem et oleum lini ad tres partes
vitri hoc est in triplo plus de oleo q̄ de ruta aut rosis
aut ꝛc claudatis vitrum bene cum cera et locate ad so
lem ut stet per duos menses tunc erit efficax et bonū
Aut si habetis de eo statim indigentiam ad vsum ℞
oleum infundatis in vitrum tantum quantū sufficit et
secabitis statim rutam aut rosas aut saluiam aut ꝛc
Quodcunqz oleū habere volueritis in paruas porcōs
iuxta dosim et ꝓportionacōz seu quātitatem priusdictā
et ponatis ad ignem in olla noua vitrea et bulire per
mittatis vsqz ad quartam partē hore post colabitis
per pānum ad vnum vitrum ⁊ illud bene claudēdo cū
cera uel vesicam ligabitis cum filo fortiter ne virtus
succi resoluatur et cum tali oleo inungatis loca parali
tica Sed ego albicus post decoctionē feci et diuisi suc-
cum et rosas rutam et saluiam et huiusmodi simul sta
re claudendo ollam cū cera ul' vesicā ne vapor et odor
seu virtus resolueretur et primo altera die expressi et
colaui tantū quantum sufficiebat pro vsu Sz tu diues
labora cum oleo oliue iuxta modum iam dictū Itaqz
laborabitis omnia olea omnium specierum seu herba
rum scz tam de spicanardo violis mastice Romey ca-
pitibus ruta saluia et sic de alijs In hyeme aūt si ne-
cesse fuerit faciatis eodez modo ut dictum est per deco
ctionem et ponatis in stubella vestra super asserem in
altum ad calorem In estate autem ad solem ꝛc

tem vngenta contra paralisim aut quascunqz
inflaturas seu torsiones uel obtusitatem et do
lorem intensissimum similiter pro mollificaci-
one vlcerum et cetera Recipe radices Poley ma-
num plenā Radices bismalue id est eybisch mediam

manū et folia mercurialis .i. melden blatlos centum
grana dicit̄ herba illa ebulus .i. atich folia cū radicibꝫ
Et de hijs tribꝫ rebꝫ itꝝ minus ꝙ de p̄oribꝫ lauet̄ bn̄
tā radices ꝙ folia et supiores ptes stipitis Et incidet̄
seu seccentur in paruas porciones ad modum olerum
sectoꝝ addatis fenū grecū mediā manū sine radice et
bebirgeil ut duas puas nuces similit̄ secando in puas
porcões sicut cetera p̄usscripta Et bulire pmittatis in
aqua fluuiali ad mediā horā ad minus mouēdo sit̄ cū
spatula ul̄ lignic̄lo mundo post exp̄matis p pannū li-
neū grossum et raꝝ Quibꝫ expressis ponatis ad pa-
tellā seu frixoriū affundēdo oleū lini aut oliue mouēdo
et agitando sit̄ bn̄ quousqꝫ incipiat inspissari tūc pici-
atis cerā nouā ⁊ recētez ad illā materiā itꝝ bn̄ sit̄ mo
uendo et agitādo ut p̄us p modicū tempus apponēdo
borgeleynschmalcz Sepum hircinū sepum ceruinū et
sepum vrsinū p̄us bn̄ dissolutū et purgatū vnnd ge-
schmelczt vnslet adir smalcz von fuchsin Et qn̄ incipit
bulire deponatis ab igne ⁊ moueatis bn̄ sit̄ min⁹ ꝙ ad
q̄rtaz ptem hore et colabitis p pānū ut p̄us fecistis et
reseruabitis vsui in pixide aut in olla vitrea affūdēdo
loꝛ ole duo coclearia miscēdo sit̄ et habebitis vngētū
artificiale et optimū p palisi Et poteritis in principio
apponere qn̄ bulire vultis spicanardū et habebitis o-
ptimū vngentū et odorē Cū quo oleo in sero et in ma
ne iungatis loca paralitica quassata seu dolorez et mi-
tigabitur dolor et recedit inflacio .sed loculum lauabi-
tis cum vino in quo buliuit ruta saluia spicanardū fe-
num grecum gichtkraut ut prius dictum est aut faci-
atis suffumigationem fudendo super scorias ferri bn̄
ignitas succum illum et sudabitis postea applicate
vngentum calide circa ignem aut in stuba calida Et
per hunc modū laborabitis quasi omnia vngenta de
quacunqꝫ re mundi et cetera

Sacculus cōbassatus .i. cōsutus in modū iopule mitigatiu' doloris in quocūqz mēbro ℞ flores Romey rutā recētez saluiā spicanardū milium ciminū lauribaccas ꝯtūdāt in mortario sz nō quousqz ad pulues Et fiat sacculus in lōgitudine et latitudine mēbri dolētis ut circūdare possit pedē uł manū uł mē brū ꝯsiłe et ponāt res ille ad sacculū et ꝯseruāt ad mo dū saccli ne cadāt res ad vnā ptē et potestis addē ro sas siccas aut fenū grecū buliatis cū vino sz paup bu liat cū cēuisia ꝛ exp̄mat succus p pānū aut p cribrellū et pungatis locū doloris ꝛ applicetis cū panno laneo ꝓpt calorē et tñez sacculū in succo suo sepi⁹ calefaciatis et supponatis sacculū tā diu reiterādo donec dolor mi tigabit Vel pn̄t recipē paupes miliū aut auenā et tor refeciatis in olla uł patella aut frixorio apponendo sal post hoc imponēdo sacculo et applicēt ad locū doloris vbi necesse fuerit et sepius calefaciēdo ꝛ applicādo Aut faciāt pulmētū cū milio affundēdo vinū aut cēuisiam et oleū lini et sꝓponēdo pāno laneo uł lineo et applicēt loco doloris et mitigat dolor ꝛ sepius reiterent Item ad mitigādū dolorē fiat pulmentū ℞ semen fenigreci lauribaccas milium ciminum buliatis cū vino uł cē- uisia affundēdo modicū aceti et sal et supraponāt sup locū vbi necessitas reqrit Et nō est vis si in sacculis uł int vngenta de vna re plus fuerit q̄ꝫ de alia et debēt p̄ us bn̄ ꝯtundi anteq̄ꝫ excoq̄ addēdo quatuor aut plura oua coꝝ tm̄ scz vitella alias gancz totir vn̄o dak weyk vō dem eye dorczu oleū lini pl⁹ mel puꝝ coclear plenū buliēdo sił et agitādo p quartā ptem hore et suprāpo- natis pāno laneo et applicate ad locū suū et qn̄ vngen tū infundit deponatis vngētū ab emplastro cū cultel- lo aut spatula calefaciēdo et supraponēdo totiēs quoci ens necesse fuerit Et si succus nō sufficit vngētū calefa cere affundatis vinū aut cereuisiā et modicum aceti et

Nomina seminum

ſal ꝛ ita ꝯſequēter reiterare poteritis qn̄ fuerit neceſſe
Jtem ſacculus mitigatiuus aliqui recipiunt milium
fenū grecū ciminū lorber krigiſchew nardū vn̄d eyn
wenig boum ol vnd pregeln̄ daſ yn eyner phannenn
adir tigel adir toppe vn̄d ſchat nicht ab eyns mehir
iſt denn deſ andern̄ vn̄d lege iſ warm̄ in eyn ſecklein
vn̄d lege iſ warm̄ an die ſtat do iſ not iſt vnnd ſollet
ouch ſalcz dor eyn werffin vnnd domit laſſen pregeln̄
vn̄d daſ offte uff legin Jtm̄ ſacculus mitigatiuus pro
capite ℞ mirrā roſas ſiccas romey dye hopte krigi-
ſchewſomen vn̄d weliſchkomil dy hewpte von win-
terblumen wermutſomen Semē cardamomi zinſiber
ſirmitat muſcatblute neylken cinamomū iczlichis czu
ſtucken czu ſchnitin hec ſil' modicū quaciēdo in morta
rio ut odor ſpecieꝝ eo melius preſtabit fortitudinem
odoratui Jmponatis ad ſacculū calefaciētes paꝝ ver
ſus ad ignē et tenebitis ad nares attrahēdo ſpū oris
anhelitꝰ odorē ſpecieꝝ et herbaꝝ et tpe dormicōis po-
nite ſub cuſſino veſtro ut odor reſiliens ꝯfortet caput
veſtꝝ et poſt locōꝫ capitis hmōi lixiuio cū ſpeciebꝫ ꝓ
ut ſupra eſt determinatū ſupponatis ſacculū hmōi ca-
piti veſtro circūligādo caput pāno laneo donec capilli
exiccent̄ et odor ſacculi ꝯfortat caput reumata exiccan-
do et dolorez mitigādo Aut ſacculū hmōi buliatis cū
vino bono et forcius odorem dabit et talis ſuccus eēt
bonum claretum ad vſum ſumere in mane hec ille Et
notandū ꝙ ſacculi cum rebus odoriferis duobus mo
dis fiunt ul' duobus modis poſſunt applicari Aut ſcꝫ
buliendo cū vino ut diuites faciūt aut cū cereuiſia ut
pauperes faciūt iſte eſt vnus modus Scd̄us modus
applicandi eſt calefacere ſacculū abs bulicione verſus
ignez de quo prius dictum eſt et ponē calide ſupra ca
put ul' ad locū doloris Sꝫ ſi bulieritis ſacculū reſerue
tis ſuccum vſui ſcꝫ qn̄ fuerit neceſſe apponere ſacculum
calefaciatis eū in hmōi ſucco tociens quociens neceſſe

fuerit et post calefaccōꝫ sꝑ sacculus exꝓmatur et succ⁹
reseruet̃ super quo dicit scriptura alius sic ibat alius
sic ꝛc Sic eciam in ꝓposito alij habent sacculos abs bu
licōe cū calefaciendo Alij aūt buliendo iuxta modum
iam dictū Ideo ꝯclusiue stat in volūtate vestra qualit̃
facere volueritis Et intelligere poteritis ꝙ sacculus
hmōi cum rebꝫ bulitus est bonus syropus et potestis
bibere in mane in via medicine Eciaꝫ bonus sacculus
cū rebus odoriferis bulitus esset bonū claretū seu ꝑ/
cordiale ꝯfortans cor et omnia mēbra pūcipaliora re
mouēs reumata et ꝑalisim ut patet ex sacculoꝝ confe/
ctione vbi res intrāt odorifere et nobiles bonꝝ odoꝝ
ut cardamomū piper muscat flores muscati galgan
yngeber cinamomū sirmitat ciminū tilsomen neylken
Ista icisa ꝑt semia ꝛ parꝝ frāgatis i mortario qꝛ tūc
odorē ꝑstāt forciorē ꝯfracta ꝛ erit flagrātis odoris.
Itm̄ motus et moueri preseruat eciam a ꝑalisi et cale
facit ꝛ exiccat humidū peccās per sudores ꝛ expertus
sū ꝙ mlti fuerūt curati a ꝑalisi ꝑ motum sepissimū et
laborē Naꝫ q̄litercunqꝫ fit motus bonus est sꝑ et valꝫ
ꝓ palisis ꝯsūpcōe siue in cursu siue in equo siue i backo
in domo hincinde deambulādo sꝫ in eoꝝ vita balneū
aqueū nō intrauerūt Sꝫ aliq̄n balneū in vna wāna cū
speciebꝫ seu herbis seu seminibꝫ aut alijs fructibꝫ odo
riferis se modicū lauerūt iuxta modū ꝛ viā supius ex/
pressū q̄re loco suo Sꝫ sepius balneū vaposū sudorosū
cū scorijs seu ferramētis igneis cum suis spēbꝫ ꝛ succo
supraponēdo et corpus ꝯfricādo ꝛ extergēdo ac pūgē
do iuxta eciā modū iā descriptū ꝛ laqueū egritudinis
euaserūt ꝛ ꝑ lōga eoꝝ vite tp̄a vixerūt in saluberrima
sanitate hec ille Sꝫ circa hoc req̄rit̃ norma siue regimē
viuēdi ut patꝫ ꝑ ꝓscripta obseruareqꝫ tenet̃ tlis ꝑce
pta medicoꝝ nā ut dr̄ ꝑ salomonē Qui mādata medi
ci ꝯtēpnit se ip̄m interimit siue medicus sit corpis aut
anime hoc sane q̄sq̄ perpēdē debet ꝛc

etacio aut pectinacio capitis siue locio cum lixiuio i quo buliuit Romey winterblumen dorre roszen beyfus quēdil spicanardū hec ligentur ad saccl'm ꝛ buliant in lixiuio ad minus ꝙ q̄rtā ptē hore affundēdo vnū nossellū vini ul' loco eius dimidiū nossellū aceti et lauet' sacc'lus et exp̄mat' ꝛ suspendatur ut habeat altera vice Et fiat locō capitis duabus horis an̄ prādiū ul' duabꝫ horis an̄ cenā qꝛ si statim fieret locō circa ul' post prādiū tūc traherēt vapores crudi ex stomacho ad caput et grauarēt reuma et dolorē capitis ꝯfūdētes cēbrū Eciā nō statim post loturā capitis fiat pectinacō ul' setacō nisi q̄si ad dimidiā horā sic eciā nō statim bibē ul' cibū sumē p'balneū ul' setacōꝫ sꝫ expectat ad vnā ul' dimidiā horā ne incurrat reumata ul' snoppe ul' passionē mēbroꝝ Alia plegatis in capitulo de balneo Nec sepe fiat locō capitis ul' balneum corpis vn̄ vsus Balnea ꝯcubitus ꝛc locō pedū et sit' manuū et ꝯfricacō solioꝝ cū sale et aceto calido cōmēdat' an̄ introitū lecti Naꝫ cibū descēdē facit ad stomachū ip̄mqꝫ fundū in quo fit digestio qꝛ ꝯfricacō talis aperit poros et vapores grossos resoluit et expellit ꝛ ꝯsolidat ꝓ humidum radicale neruos artēas venas ꝛ anchas corpis. hec albicus pōatis vos ad examē magisterij et sēcietis ꝑfectū et veritatē occultatā manifeste ꝯspicietis Namqꝫ hmōi ꝯfricacō nō rusticalis sed magistralis a doctoribꝫ ē exq̄sita que fit nō tātū i solijs pedū sꝫ i iūcturis manuū ꝛ pedū ꝛ valas manuū ꝛc

S al sacerdotale de quo ꝑus feci mencōꝫ hic nota Recipiāt' iste res ꝑ sale sacerdotali scꝫ yngeber pfeffer ciminū muscat flores muscati cinamomū czitwar pulucrisando .i. ꝯtūdēdo in mortario Sꝫ sal ꝯmūe recipiatis in quātitate vnius oui gallinaꝝ ul' q̄si et ligabitis cū filo ad panniclm lineū in aceto ul' vino ul' aqua madidatū et sic ad magnū ignē inter car-

bones candẽtes ꝓiectũ et iaceat inibi vsqꝫ ad quartaꝫ ꝑteꝫ hore deīde excipiat̃ ⁊ cultello circũquaqꝫ bñ purget̃ ⁊ sic vsui reseruet̃ quousqꝫ puluẽs p̄fati pōdẽnt̃ sꝫ sal ꝑ crebellũ post ꝯtusionẽ crebrabitis Et de tali sale recipietis in q̃ntitate duoꝝ ouoꝝ et hoc verũ extat si multũ laborare vultis si modicũ tũc minus taꝫ de sale q̄ꝫ de herbarũ speciebꝫ hoc dictũ intellige De pulueribꝫ piperis ut vnũ ouũ colũbe de pulueribꝫ cimini ut unum ouũ de zinsibẽ minus Itm̃ de floribꝫ muscate ut terciã partem vnius oui colũbe Cinamomi et czitwar ut dimidiũ ouũ colũbe puluerisatũ sic sal et res illas sil' cõmisce et habebitis ꝓ vsu vestro salsacerdotale Et valet ad ml'ta iuxta modũ p̄us scriptũ Aliqui addũt ciminũ et lauribaccas in quali et quãto p̄usscripta quia alij sic ibãt alij sic quod eciã laudo Et valet ꝯtra pestilenciã malũ stomachũ qꝛ ip̄m calefacit ⁊ cibos excoq̃t faciẽs bonã digestionẽ et comestũ ad modũ salse ꝓut supra de eo est determinatũ Itm̃ valet in sero et in mane comestũ cũ tosta panis sup̄aspsa intinctũ in vinum ul' acetũ et tp̄e dormicōis fundatis vnũ seidlinũ vini ad cantꝝ et ebibatis añ introitũ lecti ul' cũ medone ul' cum cẽuisia antiqua Et in omni regimine valet hoc sal sacerdotale a ꝓphetis sanctis ad inuẽtũ De quo supra Naꝫ iuuat natura p̄seruãs hoieꝫ a palisi reumate ⁊ calculo a tussi a nausea vomitu prurigine stomachi eructacione a febribꝫ peste colica fetore oris ꝛc

Quia supius feci mencōꝫ de cauterijs sonarũ ꝓut supra posuimus nõ ergo fiãt in locis musculosis nec in iũcturis mẽbroꝝ Sꝫ scire vos volo q̄ꝫ ml'tas habetis iũcturas et cõpagies corpis in brachijs pedibꝫ manibꝫ et sic de alijs iuxta ordineꝫ et disposicōꝫ cũctipotentis sua mediãte ꝓuisione Nã si illas nõ habẽmus minime curuare decliare mẽbra et ambulare moueri possem⁹ ergo ꝓpt̃ motũ et exerciciũ opati

onis ad laudez sūmi creatoris et ꝓximi edificacōz Na
tura sic disponit habere namqꝫ et medici ab artubus
seu iūcturis denoīauerūt quasdā passiōes egritudinū
vicꝫ arthetica passionē Sꝫ qñ passio est in manibꝫ aut
in digitis aut in cubitis aut in ancha aut in scapul' dr̄
passio manuū seu palisis in manu uł dr̄ sub vno voca/
bulo cirogra a cirus qđ est manus et crisis passio q̄si
passio manuū Si aūt ē in pedibꝫ dr̄ podogra uł palis
in pede uł passio pedū et dicit a podus grece qđ ē pes
latine ⁊ crisis passio q̄si passio pedū Et eadez passio tā
pedis ꝙ manus dicit gutta Dn̄ em̄ dicit gutta seu stil
la q2 a cerebro seu capite stillat ad mēbra ꝓueniēs ex
reumate et vbicūqꝫ guttas emiserit seu stillauerit ge/
nerat corpi seu mēbris aliqđ malū et sepissime si p vir
tutē medicine ⁊ regimē bonū nō supuenit seu subuenit
in tpe inducit pestem mortiferā Naꝫ si cadit ad capi/
tis aures ad regionē inibi generat tynnitū aurium Si
aūt stillauerit ad pectus inducit obtusitatē pectoris Si
ad stomachū et viscera ⁊ sup pulmonē nauseā ⁊ vomi
tum Si ad lūbos calculū Si ad manus palisim in ma
nu seu cirogra passionē Si ad pedes podogrā passiōꝫ
Si ad intestina colicā .i. darmgicht Si ad guttr sq̄nan
ciā .i. kelesucht szo das das selbige mensch nicht mag
schlingen So lasset ym die odern beide vnder der czūge
post modū cū vna penna ꝓiciatis pip puluerisatū sub
lingua sepius et cōsumit gutta seu fluxus reumatū et
curat a passione gutturis q̄ dicit sq̄nancia de quibꝫ o/
mnibꝫ et singłis supius lacius expressimus Et ꝯtingit
sepissime ꝙ ꝓpter malū caput et corruptos humores
qui ꝯfundūt cēbrum ascendētes a stomacho male di/
gerēte et malā maculatā viciatamqꝫ vitā immodera/
tum vsum cibi et pot' nimiāqꝫ excessiuā luxuriā incur
rit homo pestes et egritudines diūsas et reumata et
alia diūsa accidētia viciata ymmo laqueū mortis non

euadet Quapropter retineatis bonū regimē et ut pos
sitis vitā ꝯseruare curetis honestā vitā iuxta ꝓscri-
pta ducē viuētes i abstinētia ut tandē vitā ꝯseq̄ poteri
tis eternā prestāte ihesu dn̄o nostro q̄ an̄ secla nūc et
imperpetuū est benedictus Amen.
tem adhuc notādū nā de remedio ꝛ cura infor-
maui doctrinalit̄ ꝑ ꝓscripta vbi querat̄ loco
suo scz de kalcos et lixiuio forti nō tamen a fe-
minis ꝛ famulabus potui habē hmōi ad placitū meū
Igit̄ ꝑ me et famulū meū ꝓprium hec elaborare studui
iuxta infrascripta Recepi cineres quercinos et de aq̄
fluminis nō in ꝑua sz magna quantitate et cōmisi hec
iungere ad ollā cupreā et sepissime ꝑ diē moueri et agi
tari ꝛ in hyeme ꝑmisi stare in stuba ꝯmūi familiarum
imponēdo hec sequentia scz cōtusū alawn gichtkraut
krausemincze salbe raute weytasche et sic de alijs ꝓut
superius loco suo expressi lacius Itē fenū grecū affu-
dendo vnā ul' duas ul' tres q̄rtas aceti ꝛ feci opari iu-
xta modū supi⁹ practicatū ꝛ cū tl'i materia rigida sp so
lia pedū feci ꝯfricare cū sale in sero ꝛ i mane pedes et
man⁹ lauādo cū vino calido qm̄ vinū et acetū apit po-
ros ꝯfortat neruos hūidū radicale naturale augmen-
tādo Sz nō mltū bibē simplex vinū debeatis qꝛ gene
rat reuma et guttas calculū et sic de alijs sed modice
sumptū et limphatum ꝯuenit et ꝓdest nature naz et i
austria anglia ꝛc in Reno sūt multi ꝑalitici qꝛ multū
et nō aliū potum q̄ꝫ vinum bibūt Sz ytalici non nisi
raro repiūt̄ habē ꝑalisim eo ꝙ lympha ꝑmixta vinū
bibūt et moderate viuūt in abstinētia nec visitāt bal-
nea ꝯmūia. ergo hoēs viuētes gulose et q̄ sūt sine mo
tu et labore ꝯmūit paciūt̄ ꝑalisim Eciā q̄ mltos cibos
hūidos ꝛ hūida cibaria cōedūt ut sūt lac pisces fruct⁹
crudi ꝛ p̄sertim non maturi fungi boleti molles casei
ul' smetin ꝛc icurrūt reumata Itē sepissime locō capitis

s

et balnea cōmunia incessus in sole abs tecto capite si/
milit̃ in frigore tt̃es efficiunt̃ tanq̄ vesani et rōe ꝛ sen/
su exhausti ꝛ nō nisi per regimen bonū fiāt curati cito
moriunt̃ Ergo ꝯclusiue dico q̄ sitis ꝯtētus in vno tm̄
ferculo assato carniū recētiū et iuuenū Ita q̄ molle fer
culū p̄cedat scʒ assa ul' decocta oua mollia recētia ut sūt
carnes castorine mutonū pulloꝝ auiū ꝛc Sʒ nō omnia
volatilia esu sūt sana naʒ aucina caro ul' anetina ꝛ car
nes leporine ceruine generāt aquosos humores et na/
ture nō bñ cōpetūt si sepe accipiunt̃.i.comedunt̃ qꝛ ge
nerāt melācoliaʒ sʒ et āṫique carnes generāt grossos
humores nec dāt bonū nutrimentū ymmo sūt grauis
digestionis quare hec nature clare et delicate non sūt
cōpetentia Rusticis et mechanicis et grossis laicis di
mittamus ad esū sumē q̄ ꝯtinue sūt in labore magno
Et si ferrū comedissēt digestionē adhuc ĩ eis nō impe/
dirēt nec eciaʒ delicata fercula eis ꝯuenirēt qꝛ laxarēt
et soluerēt eoꝝ stomachū ꝛc Dor vm̄b gehort nichtis
anders vor czulegin dem groben fihe als ochsen kwē
pherdin eselen vñd kelweren den alein stro vñd hew
vñd vor die sweyne gemull vñd sprew vñd wasser zu
sauffen das sie desterbas mogen erbeten vñd vm̄blau
fen Hirvm̄b vil erger den wir der gebawer Scheisset
kackt vñd feist gar sawer ꝛc Supersedeamus dealijs
occurrētibus ꝓpter malū ĩcōueniens Naʒ ut ait me/
trista Dum mare siccat̃ et demon ad astra leuat̃ Tūc
primo rusticus fit clero fidus amicus O rustice cal/
lose clero populo odiosē Uis te formose consociare ro
se Ad forcas tecū temptabis asinū et equū Uade re/
tro satanas hnym waꝫ bedewt daꝫ ꝛc Post prandiū
igit̃ ad duas horas et post cenā vnā horam nō biba/
tis iuxta regimen p̄fatū Sʒ in fine prandij et cene co/
medatis tostaʒ panis salesacerdotali aspersaʒ Et erit
vobis sūma medicina saluo regimīe p̄asscripto Istas

Sal Sacerdotiale

spēs sumatis ꝓ ꝯdimento vestroꝝ cibarioꝝ ciminū piper zinsiber cariofolos muscati flores crocū aut aliq̄ ex hijs Si nuces auellanas rapulas ꝛc comedē voluerítis sic crude edite cū sale sacerdotali uł si hoc habē nō poteritis tūc cū ꝯmūi sale ſ; laudo sup omnia sal sacerdotale Itē omni mane si est necesse mādūcate ꝓ ꝯfortacōe mēbroꝝ principaliū muscatū assatū in cineribus viuis uł cariofulos uł hmōi ut patet p pusscripta Itē ꝓpter calculū ℞ czitwar bebenelł phirskerū cinamomū de quolibet modicū in quātitate vnius pisi cū sale ꝯmūi cōbusto qđ dicit saligēma .i. lauter salcz desuper faciēdo vnū haustū clareti de quo supius est declaratū in mane et i sero Et diligatis sal sacerdotale et pilłas aromaticas ꝓpter odorez q; ꝯfortāt mēbra principalia stomachūq; rectificāt inducētes bonā digestionem et tollūt reumata et fugāt palisim caput et cerebꝝ ꝯfortant Quia fiūt ex istis reb; odoriferis aromaticis sc; mastix mirra aloe reubarbarū reuponticū resina albū thus galgan cinamomū ꝛc iuxta pusscripta Que silł cōtūdāt i mortario absq; appositcōe ad ignē et affundant due aut tres gutte vini aut plures et malexentur inter digitos in vola manus et fiāt pilłe sed ꝯsulo ut fidus amic⁹ ut in medio cuiuslibet pilłe ponētis de castorio .i. bebirgeyl et galgan ad modū grani canapi et sunt magistrales pilłe ꝯtra reumata et ꝯtra guttā et palisim Et semel aut bis i ebdomoda trāsgluciatis āte introitū lecti loco pilłaꝝ vij porcōes de reubarbaꝝ cinamomi et de semine absinthei ut mediā paruā nucē cū cēuisia uł vino lymphato Et qñ ordinare potestis bibite cereuisiā absintheatā multū laudarē ꝓ stomacho vestro aut vinū saluie qđ valet in passione neruorum aut vinū enulatū .i. olātwein qđ valet ꝯtra calculū. vñ versus Enula cāpana reddit pcordia sana Cū vino trita calcłm curat enula bulita Cū vino bibita nefresi curat

t

35

enula trita nefresim .i. calcl'm Nā ꝛ mastix valꝫ cōtra morbū q̄ dr̄ ꝺ sichlag sic ꝛ vinū entatū vꝫ ꝯtra calcl'm ꝛ obtusitatē pectoris .i. dūpikeit aꝺ herczsleichtikeit ꝺ brost vn̄ deꝛ herczin beswertē odē modice sūptum

eiteramus ista nō sine causa q2 istud reuma ꝓ ueniens ex indigesto cibo et supfluis humoribꝫ peccātibꝫ ꝯtra sāguinē ꝯtinua quies lōga sessio et immoderata vita inordinato regimine faciunt et in ducūt mēbris corpis reumata guttas palisi nefresim demēciā colicā calcl'm tysim tussim pectoris obtusitatē et p cōsequēs egritudo valida et sepissime corrosiōes torsiōes ꝛ īfirmitates abbreuiāt vitā hūidū radicale naturale ꝯfundunt mortemqꝫ inducunt Beati ergo mortui qui in domino moriunt̄ opera em̄ illoꝝ sequnt̄ illos ꝛc Quare perpendatis metra infrascripta valde bn̄ .vn̄ ꝟsus Si tibi sit flegma faciēs in corpe reuma Jeiunes vigiles sicias sic reumata cures Exposicō est talis Jeiuues et sicies .i. abstinētiam cibi et potus ha beas vigiles .i. in meridie nō dormias ꝛ mane surgas sic reumata .i. flegma seu t'ꝫ infirmitatē seu passionē ul' imūdiciā guttā ad mēbra ruētē .i. stillātē de quo su pra dictū est cures .i. euelles Et circa hoc decreuimus laudare sal sacerdotale q2 ingrediēs mēbra et stoma chū ut ignis repiēs aliq crudum excoq̄t et exiccat hu mores peccātes Sūt et alia pl'ua exiccātia hūiditates supfluas in corpe scꝫ vinū moderate sūptū exiccat ꝛ cō sumit supfluū peccās in corp⁹ et ē calefaciēs stomachi coq̄naꝫ Jtm̄ pip cardamomū nux muscati cinamomū et alia p̄fato sali sacerdotali adiūcta ut satis p p̄dicta sūt exp̄ssa Cōtra eructacōꝫ stomachi .i. reubczen aꝺ ꝺ zod Aliq̄ comedūt panē porticū .i. sinthe iohēs brot qꝺ alio vocabulo dicit̄ cyclamē qꝺ crescit in arboribꝫ habēs fructū in duplo laciorē et lōgiorē q̄ escanee Ce teri recipiūt os elephātis et puluerisāt illꝺ cū sale ad-

mixtū Reliq̄ viatores et cortisani capiunt zinsiber piꝑ
galganū sīl' ꝯtusū apponēdo sal ꝯmūe et comedūt vor
den zod vnd reubczen Sz nō est meli⁹ nisi sal sacerdo-
tale de quo s̄ Pro pellibz ocl'oꝝ remouēdis Re thucie
extictis in aq̄ rosaꝝ scz ter igniēdo et ecōūso extigwen
do pt⁹ ꝯterat' ⁊ ꝯtūdat' in pulueꝰ ⁊ cribret' ꝑ cribrellū
ex crinibz seu capill' factū ul' ꝑ pānicl'm sericeū ⁊ adda
tis zinsiber albū puluēisatū totidē de lapide talamiarii
totidē mastix electū et puꝝ aut loco eius albū thus ⁊
puꝝ electū q̄bz puluerisatis et cribratis ꝑ pānū anti-
quū sericeū misceant' sīl' ut ouū colūbe tunc infundatis
de aqua p̄fata rosacea cāphorata tm̄ quātū intrare pos
sit in testas duoꝝ ouoꝝ gallinaꝝ ⁊ hec sīl' fundant' ad
vnū vitrum et claudat' bn̄ cū cera Et qn̄cunq3 vultis
imponē ocl'is semꝑ moueatis et agitetis p̄us materi
am sic retentā in vitro cū spatula mūda ut substantia
inferior ascēdat ⁊ rarū ꝑ agitacōz fit dēsum ⁊ ꝯsolidū
et faciatis lignū et intrudatis in illā materiā aut bo-
letū et instillabitis in ocl'os ad angulos ipoꝝ oculoꝝ Dolor oculorum
ꝓpe nasum Si fuerit rubedo in ocl'is tūc nō impōatis sic curatur
ista sz tm̄ albuginē triū ouoꝝ ꝯcuciatis cū cocleari et
capiatis stuppam mundā quā intingatis ad aquā ro
saceā et inuoluatis in albuginē ouoꝝ et applicetis fri-
gide ocl'is sepius ꝑ diē et noctē Itē apponatis carnes
bouinas macras et tenues in latitudine triū digitoꝝ
tenuit' nō spisse abscisas imponatis ad aquā fluminis
frigidā et iaceāt inibi ad vnā horā ⁊ sepius applicetis
ꝑ modū iā dictū ab extra tergēdo et lauādo Tu pauꝑ
recipe micā nigri panis et ponas ad lac frigidū vac-
caꝝ aut capraꝝ aut q̄scunq3 ul' ouiū et liga illā micaz
grossaz sepius ꝑ diez et si posses eciā ꝑ noctē suꝑ ocu-
los frigide Et caueas tibi a ml'to hūuliato potu a ce-
pis aschlach knoblach ꝛc Et quicq̄d oculis applicare
volueritis siue ꝑ emplastra aut simpliciter quocunq3

mō semꝑ frigide et nunq̄ calefaciendo calide nequaq̄
apposueritis q2 est mēbꝝ subtilissimum et in promptu
poteritis visū ānichilare et cecare ꝛc Jtm̄ pulmētū mi
tigatm̄ qđ eciā ꝑ ꝓusscripta euidēciꝰ explanaui ℞ tor
tam lini lauribaccas grana iuniperi Rutā cinamomū
fenū grecū semē suū fiat oleū lini mel vitella ouoꝝ ole
um lauri .i. lor ole fiat mixtura et cetera
Cōtra febres ℞ absintheū cū semine lilien worcz bloe
meyster worcz crist worcz alpraut seudistel incidant' in
paruas porcōes vna cū radicib; ꝓus bn̄ incidatis et
bulliant' cū cereuisia bibatis in sero et in mane et post
ꝓmū sōnū et cereuisia sit ordeacea bulicō vero fiat ad
vnā horaz vl' minus in noua olla vitrea et colabitis ꝑ
pānū lineū antiquū vl' nouū et raꝝ et mundum et vta
mini iuxta ꝓusdicta ꝛc Somnifeꝝ dicit' q̄si somnū faci
ens Nam inducēs somnū omnes dolores mitigat et
nunq̄ recipiat' seu vtat' nisi fuerit magna necessitas Sz
qn̄ non potestis dormire tunc inungatis tympora et
inponatis ad aures et cum modica lana ad modū pil
lule laborātes et inungatis lanā cū vngēto .i. cū oleo
balsami artificialis hoc maximū facit somnū Opiū in
apotheca habet' et ē succꝰ ex semie papaueris medicia
lit' ꝯfectis semis papaueris albi semis iusq̄ami cāpho
re ꝯficiāt' cū vngētis populeom misceatis poley salbe
ī apotheca vēdit' Pro purgacōe syropꝰ digestiuꝰ ℞ ra
dicē bn̄dicte radicē basil worcz spicanard wint blumē
krausmincze beyfus crist worcz radicē esula id est treb
worcz alant worcz salbe yspo ertraute id est alpraute
id est fumus terre hec oīa fiāt p̄terito anno collectā Et
de quolibet istoꝝ incidatis in ꝑuas porcōes modicū ꝛ
ponatis ad vnū saccl'm antiquū mundū raꝝ ꝛ porosū
ad ollā ponite nouā buliendo cū aq̄ fluminis quousq3
in vngwe apparebit statio huiꝰmodi potū bibite post
ꝓmū somnū vrina ꝓus a corpe ꝓiecta in estate frigide

Jn hyeme tepide imponēdo ꝑus ad os de semīe absin
thei tm̄ q̄ntū vnā puaz nucē ul' dimidiā et trāsglucia-
tis cū ꝑdicto syropo Statim post hoc edite czitwar ut
vnā fabā sup hoc modicū deābulando in comodo hic
et hic post pōatis vos ad lctm̄ dormicōis sil'r sic facie
tis in mane Et si placz ut syrop⁹ sit dulcior apponatis
anisij ↄtusi modicū vnū mediū coclear et est succariū
pauperꝝ Eciā cristworcz vocat̄ elleborus niger et pur
gat melācoliaz sicut esula flegma Et reubarbaꝝ ⁊ cas
siafistula aut dyaprunis que purgant coleram ꝛc
Jtm̄ medicina laxatiua post digestiuū ℞ elect. et dia
tartamaij dos̄ j dyaturbith dos̄ semis puluerisa simul
Jtm̄ elect. diagalanga vnciā j Jtm̄ bn̄d laxāt vnciā ß
laxāt dos̄ vnū misceāt̄ sil' cū syropis oximell' squilliti-
cis q s Jtm̄ diacinū vnciā j ꝛc
Syropus ꝓ mollificacōe pectoris ℞ krausemicze stein
mincze salbe ysop lackeritcz anis gotuergessin qd dici
tur prassiū carui de quolibet modicū apponendo ficus
decē et modicū de vino gallico ul' vnā quartā buliatis
sil' in noua olla cū cereuisia triticea aut cū vino enulato
duas ul' tres quartas affundēdo et nō indigetis cola-
re nisi qn̄ bibere vultis assumatis vnū puū nō satura
tum haustū per duas horas ante prandiū ꝛc
Jtm̄ medicina laxatiua ℞ pillulaꝝ hermodactilis ar
theticaꝝ ana dragmā ß pillulaꝝ castoris iera ruff. a-
na dragmam j fiat massa cum syrop̄ duris aut syrop̄
calcati acuat̄ cū oximellis apponatis serop̄ agaria aloe
turbith mirra ℨ j ellō nigro sali gēme et diagred ana
vnciā ß et forment̄ pillule de quolibet p se et vtamini
diacalamenti dyaprassij dyacimini leticie grā ꝛc
Jtem coliriū pro oculis ℞ āmomati floris eris arse
nici rubri ana dragmas ij thucie vitrioli dragš iij ru-
te celidonie ana maniplm̄ j piscent̄ omnia et incorpo-
rent̄ ut fiat magdalion et ponat̄ in vase et supponatur

allēbic⁹ ꝛ distillēt lēto igne ꝛ vꝫ ad oēs macl'as ocl'oꝝ ꝛ
remouꝫ albuginē lippitudinē ꝛ rubiginez seu rubedinē
ꝛ ꝯseruat visꝫ Itē coliriū forci⁹ ad repellēdū ducillū de
mirrā appoponaci bdellij aloe capobalsami āmoniaci
sirapini croci masticis gūmi arabici boliarmeni thu-
ris dragāti ana vnciā j Tēbintine mōe ꝛ clare vncias
tres cū dimidia vitrioli vncias iiij succi celidōie fenicl'i
rute lb ß misceant' et coopiāt' oia ista sil' et cū lēto igne
distillent' p allēbicū in fornello. hec aūt aq̄ delꝫ omnem
macl'aꝫ ocl'oꝝ et valet ad pānū et pfctē remouet sebel
ꝛ oēm rubedinez scabiē ꝛ pruritū palpebraꝝ ꝛ vngl'aꝫ
et ponat' in ocl'm stillicidiū in mane et in sero Sꝫ iste
puluis ē optim⁹ q̄ pus ocl'is debet imponi in q̄ntitate
vni⁹ pui grani canapi cū spatula puula mōa tūc clau-
datis ocl'm et leuate cū manu supiorē ptez cutis oculi
et tūc puluis ptrāsiet ꝛ fluet p totū oculū seu oculi flu
ent cū lacrimaꝝ effusiōe Et laborabitis modicū circa
ocl'os radēdo et deponēdo macl'as ꝛ qñ cessabit flux⁹
tūc apiet ocl'os et fluēt itꝝ oculi tergatis lacrimas ꝛ
inmittatis pmo aquā in ocl'm ul' oculos Et ipo facto
laborabit modicū q̄si mordificādo et nō diu et qñ ces-
sabit mordificare tūc surgat et erit satis. hoc aūt fac-
tis i mane et in sero Notādū q̄ pedes podagricorum
aer offēdit infrigidās et facies estuare Itm lactens
porcellus et fluuiales aues et vetustissime galline ꝓpor-
cionalit' feriūt inferiores iūcturas Pisces beluales et
anguille iūcturis eciā adūsāt' Minas inferūt iūcturis
q̄ lac aialiū cū vino ꝛ cibo post pisces sūmit pot⁹ q̄ nō
spectat ad iudiciū vē sitis administrat iūcturis guami-
na lesionis Sicut auar' vēter appmit oēs art' sic quot-
tidiana pcitas fouet eos Dis fatigacō seu fatiga sta-
cio pedū suspensio ul' depēsio et deābulacō ꝯtrariāt' iun-
cturis In dormiēdo nimis ledit articulos decubit⁹ re-
supinus Extremis artubꝫ excitat furiā intēperies au-